Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 15 март 1973 йил, пайшанба • № 62 (15.536). • Баҳоси 2 тийин.

Янгийўл районидаги «Москва» колхози механизаторлари кўклам экиш кампаниясига пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Ерлар текисланиб экишга шайланмоқда. Суратда: (ўртада) колхоз бош агрономи М. Юсупов, илғор механизаторлар М. Бойматов ва С. Холматов ўртоқлар ерларни экишга сифатли тайёрлаш ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ОММАНИНГ БУЮК ИЖОДИЙ КУЧИ

Социалистик мусобақа кўп миллатли совет халқи интернационал дўстлигининг рамзига айланди. Мусобақа шартларининг бажарилиши бу дўстликни янада мустаҳкамлаяпти. Мусобақа — мураккаб, аммо шарафли иш. Оммани ҳаёт, коммунистик қурилиш вазифалари билан маҳкам боғлайди, унинг куч-ғайратини социал,иқтисодий ва маданий қурилиш соҳаларидаги вазифаларни бажаришга сафарбар этади. Юз берган камчиликларни очиб ташлаш ва бартараф этишнинг муҳим омили ҳам шу мусобақадир.

Ҳозир партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари олдига мусобақани ташкил этишда катта талаблар қўйиляпти. Бу партиявий иш расмий характерда бўлмасин, унда беш йиллик план топшириқлари акс эттирилсин, ҳал қилувчи босқич — 1973 йил давлат планлари ва мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш ўз ифодасини топсин. Мусобақа — хўжаликнинг юзи, одамлар меҳнати, яратилаётган моддий бойликларнинг мезони. Сўз бердингми — устидан чиқ, ваъда бердингми — бажар! Мусобақанинг шарти шу.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев СССРнинг 50 йиллиги ҳақидаги докладида бундай деди: «Социалистик мусобақа омманинг жонли ижоди бўлиб, илғорларни актив қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришнигина эмас, балки орқада қолган ёки етарли даражада ҳалол меҳнат қилмаётган кишиларни ҳам аниқ билиб олишни талаб этади. Бу ишни ҳамманинг кўз олдида ошкора бажариш керак, токи кишилар бутун куч-ғайратларини сарф қилиб ишлаётганларнигина эмас, балки хўжа кўрсинга, қўл учи билан ишлаётганларни ҳам билиб олсинлар». Партия ташкилотлари ана шу йўлдан боряпти, қишлоқ меҳнатчиларини пахта, дон, пилла, сут; гўшт, сабзавот, картошка, мева ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш, таннархини камайтириш, рентабелликни кучайтириш, сорт ва сифатни яхшилашга мусобақа асосида сафарбар этяпти. Юксак меҳнат унумдорлиги учун, ишлаб чиқаришда яхши кўрсаткичларга эришмоқ учун, пахтачиликда ирригация-мелиорация, химизация ва механизацияни янада кенгроқ жорий этмоқ учун кураш мусобақанинг негизидир.

Республикамизда социалистик мусобақа ҳаракати тобора авж оляпти. Илғор пахтакор, чорвадор хўжаликларнинг коллективлари маҳсулот етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш юзасидан мажбуриятлар қабул қиляпти. Тошкент область, Янгийўл районидаги уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз билан Тожикистон ССР, Регар районидаги Ленин номли колхоз аъзолари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи босқичи — 1973 йилда ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта ҳосили етиштириш ҳақида мусобақа бошлашди. Бухоро областининг Қоракўл райони билан Туркманистон ССР, Чоржўй областининг Фароб райони пахтакорлари ҳам ўзаро мусобақалашишга азму қарор қилдилар. Қоракўллик деҳқонлар бу йил она-Ватанга 70 минг тонна «оқ олтин» етказиб берамиз, бой тажрибаларимизни фароблик ҳамкасбларимизга жон-дилимиз билан ўргатамиз демоқдалар. Самарқанд областининг Оқдарё ва Иштихон районлари ўртасида анъанавий мусобақа ташкил қилинди. Ҳар икки район меҳнаткашлари пахта етиштиришни кўпайтириш, теримни комплекс механизациялаш билан чегараланиб қолмасдан, ҳамма тармоқларни давлатга соф фойда келтирувчи соҳага айлантириш мажбуриятини олдилар.

Мусобақадошлар сафи тобора кенгайяпти. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «1972-1973 йил қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун чорвачилик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисида»ги қарори республикамиз чорвадорларини янги меҳнат зафарларига чорламоқда. Қарши райони чорвадорлари ярим йиллик гўшт, биринчи квартал сут тайёрлаш планларини бажарди, тайёрлов органларига юқори семизликдаги чорва моллари етказиб берилди, ялпи гўшт миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 394 тонна, сут салкам 200 тонна кўпайтирилди. Хатирчи райони хўжаликлари маҳсулот тайёрлашда катта ғалабаларни қўлга киритди.

Республикамизда чорвачиликка, хусусан қўйчиликка ихтисослаштирилган Томди, Конимех, Фориш, Нурота, Бахмал, Оҳангарон, Бўстонлиқ ва бошқа районларда қорамоллар ва қўйлар қишлови уюшқоқлик билан ўтказилди. Самарқанд областининг «Олтинсой», «Мойбулоқ», Сирдарё областининг Ильич номли ва бошқа совхозларида қўй-қўзилар қишловдан бечиқим олиб чиқилди, қўзилатиш уюшқоқлиқ билан бошлаб юборилди. Боёвут районидаги 1-«Боёвут» совхозида, Ғиждувон районидаги «Коммунизм» колхози ва бошқа илғор хўжаликларда сигирлардан кўплаб сут соғиб олинмоқда.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Социалистик мусобақанинг партия ва ҳукуматимиз қарорлари асосида ташкил этилиши ана шундай яхши самаралар бермоқда. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари бундан кейин ҳам халқ хўжалигининг барча тармоқларида умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириш чораларини кўрмоқлари керак, токи маҳсулот етиштириш билан банд бўлган бирор киши бу муҳим ишдан четда қолмасин. Мусобақа таъсирчан бўлсин, мажбуриятлар шартномада белгиланган муддатларда бажариб борилсин, жамоатчилик хабардор қилиб турилсин. Бунинг учун ғоявий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишларининг ҳамма форма ҳамда методларидан самарали фойдаланиш керак. Ташкилотларнинг раҳбарлари мусобақалашаётган хўжаликларнинг ички аҳволи, экономикасини яхши билишлари, унга актив таъсир кўрсатишлари, давлат планлари ва мажбуриятларнинг бажарилиши, ҳар бир тармоқнинг рентабелли бўлишини таъминлаш чораларини кўришлари керак.

Баҳор бошланди, саноқли кунлардан кейин она тупроққа барака уруғи қадалади. Шу кунларда пахтакорлар, хусусан механизаторлар орасида социалистик мусобақани бутун чоралар билан кучайтириш керак. Техникани кўкламга шайлаш, органик ўғитлар тўплаш, шўр ювиш, яхоб беришни кучайтириш, уруғлиқ чигит ташиш ва сақлаш, қайси картага қандай схемада чигит экилишини аниқлаб олиш ва бошқа ишлар социалистик мусобақа асосида ташкил этилмоғи лозим.

Азамат чорвадорларимиз ғайрат-шижоат кўрсатдилар, қишловни кўнгилдагидек якунладилар, туёқ сонини кўпайтириш, маҳсулот миқдорини оширишга замин яратдилар. Чорвачилик шундай тармоқки, йил ўн икки ой партия, совет ташкилотлари, чорвадорлар ғамхўрлигини талаб этади. Шундай экан, чорвадорлар орасида қизғин давом этаётган социалистик мусобақа янада авж олдирилиши, таъсир доираси кенгайтирилиши зарур. Бу тармоқни ҳар жиҳатдан юксалтириш муҳим хўжалик ва сиёсий вазифадир.

Республикамиз қишлоқ хўжалик ходимлари катта имтиҳон олдида турибдилар. Беш йилликнинг ҳал қилувчи босқичи — 1973 йил баҳори бошланди. Кўкламни пухта тараддуд билан кутиб олиш, чигит ва бошқа экинлар экишни қисқа фурсатда, сифатли ўтказиш, қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойида қабул қилинган мажбуриятларни шараф билан бажариш учун социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтарайлик!

Маккажўхорикор ўртоқлар!

• Экин майдонларини кенгайтиринг, маккажўхори дони ва кўкпояси етиштиришни кўпайтиринг. Бу қимматли экинни энг яхши агротехника муддатларида экинг, ерга сараланган, районлаштирилган серҳосил уруғ ташланг. Гектарларнинг тўла, кўчатлар сонининг бутун бўлишини таъминланг.

• Бу йил республикамиз бўйича ҳар гектар ердан камида 40 центнердан дон олиб, ялпи ҳосилни 320 минг тоннага етказайлик.

Л. И. БРЕЖНЕВ Ж. ШУЛЬЦНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 14 март куни Кремлда АҚШ президентининг иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи ёрдамчиси, АҚШ молия министри Жорж Шульцни қабул қилди. Айни вақтда у савдо-сотиқ масалалари билан шуғулланувчи Совет — Америка қўшма комиссиясининг ҳам раиси ҳисобланади.

Суҳбат чоғида савдо-иқтисодий соҳада СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларнинг ҳозирги аҳволига ва бу муносабатларни ривожлантириш истиқболларига таaллуқли кўпгина масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Л. И. Брежнев Совет — Америка муносабатларининг ана шу соҳаси муҳимлигини ва бу муносабатлар тўла тенг ҳуқуқлилик ҳамда ўзаро манфаатдорлик принциплари асосига қурилиши зарурлигини таъкидлади. Америка томонининг 1972 йил май ойида Москвада юқори доирада бўлиб ўтган учрашувлар вақтида келишиб олинган ва иккала мамлакат ўртасидаги тегишли битимларда ўз ифодасини топган савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантириш борасидаги мақсадларни юзага чиқаришга ҳаракат қилиш ниятида эканлигини Ж. Шульц президент Р. Никсон номидан таъкидлади.

Суҳбат ҳамжиҳатлик руҳида ва амалий ижобий тусда ўтди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, Оқ уй аппаратининг масъул ходими Х. Сонненфельд ва АҚШ элчихонасининг савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчиси Л. Боуден қатнашдилар.

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

ТЎРТКУЛ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Бу ерда Қорақалпоғистон Автоном Республикаси партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Элликқалъа массивини ўзлаштириш ишларини тезлаштириш тадбирлари ва Қорақалпоғистон Автоном Республикаси партия, совет ташкилотларининг шу кунги муҳим вазифалари муҳокама қилинди.

Партия-хўжалик активи йиғилишида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли резолюция қабул қилинди.

ҒАЛЛА ВА БЕДА ЭКИШ ҚИЗҒИН

Республика областларида ғалла ва беда экишнинг бориши тўғрисида шу йил 14 мартга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — ғалла экилган майдон (гектар ҳисобида): учинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида; тўртинчи стун — беда экилган майдон (гектар ҳисобида); бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Сурхондарё	16008	116,0	5916	59,1
Наманган	2210	110,5	1868	16,2
Сирдарё	47825	96,8	14535	62,4
Қашқадарё	28974	96,6	4982	39,9
Тошкент	16648	80,0	4174	25,0
Андижон	3148	78,7	4433	42,2
Самарқанд	55912	69,0	4001	17,4
Бухоро	1862	15,5	2219	15,3
Фарғона	473	7,9	6456	41,7
Хоразм	—	—	—	—
ҚҚ АССР	—	—	—	—
Республика бўйича:	173060	78,4	48584	31,1

«ДАЛА МАЛИКАСИ»НИ СЕВИНГ

Бу ташаббусни аслида савайликлар бошлаб беришган. Устозларимиз ўша ерда. Биз уларга ҳамиша таъзим қиламиз.

Воқеа бундай бўлган эди. Ўтган йилнинг баҳорида бир гуруҳ маккажўхорикорлар Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхозига тўпландик. Бу ерда кўргазмали семинар бўлди. Биз, семинар қатнашчилари савайлик маккажўхорикорларнинг иш тажрибасини ўргандик.

Совхозда 330 гектар майдонга маккажўхори экилади. «Дала маликаси»ни экиш, парвариш қилиш, ҳосилни йиғиб олиш ишларининг ҳаммаси механизмлар ёрдамида бажарилади. Шунча катта майдоннинг ҳар гектаридан ўртача 70 центнердан дон, 500-600 центнердан кўкпоя олинаётганини эшитиб ҳайратда қолдик. Чунки областдаги кўп хўжаликларда маккажўхоридан аранг 250-300 центнердан кўкпоя, 30-35 центнердан дон олинаётганини яхши билардик. «Савай» совхозининг Найни Маматқодиров бошлиқ бригадаси эса ҳар йили гектаридан 110 центнердан дон оляпти. Бу, Андижон шароитида рекорд кўрсаткич ҳисобланади.

Биз маккажўхоридан муттасил юқори ҳосил олишнинг «сир»ларини ўрганиб қайтдик. Семинардан кейин областда маккажўхорига муносабат кескин ўзгарди. Ҳамма жойда, жумладан бизнинг хўжалигимизда ҳам савайликлар ташаббуси кенг қулоч ёйди.

Бултур колхозимиз бўйича 66 гектар майдонга маккажўхори экилди. Шундан дон учун экилган 25 гектар ердаги маккажўхорини мен бошлиқ бўлган бригада комсомол-ёшлари парвариш қилдилар. Бригадамизда 10 киши ишлади. Ўтган йили экишни 20 мартда бошлаб, 27 мартда тугаллаганмиз. Уни 60x60 сантиметр схемасида уяларга белгиланган миқдорда уруғ ташлайдиган сеялкада экдик. Ҳар гектар ерга ўртача 30-35 килограммдан уруғ ишлатдик.

Уруғ бир ҳафтада униб чиқди. Биринчи ишловдан кейин яганани бошладик. Ҳар уяда 2 тадан, бир гектар ерда 50-55 минг туп кўчат қолдирдик. Ягана маҳалида бегона ўтларни юлиб ташладик, бўш уяларни тўлдирдик. Шундан сўнг дарҳол биринчи озиқлантиришни бошлаб юбордик. Ҳар гектар майдонга 200 килограмм фосфор ва 150 килограмм селитрани маҳаллий ўғитга аралаштириб солдик.

Озиқлантиришни барвақт бошлаганимиз учун маккажўхори тез амал олди. Уни меҳр билан парвариш қилдик. Доимо ҳосилнинг тақдири тўғрисида қайғурдик. Мен бригадир сифатида кишиларни жой-жойига қўйдим, ишни тўғри ташкил этишга ҳаракат қилдим. Экиннинг ўсишини, қаерга қачон трактор қўйиш кераклигини кузатиб, йўл-йўриқ кўрсатиб турдим.

Маккажўхорини тўғри суғориш катта аҳамиятга эга. Экинга ортиқча ҳам, кам ҳам сув тарамадик, бирор туп кўчатнинг чанқашига йўл қўймадик. Шунинг учун поялар барвақт бўй чўзди, сўталарда бирдек олтин дон етилди. Бригадамизда бу масъул ишни Дадажон ака Сатторов, Абдураҳмон Умаров, Яхшибой Исмоилов уддалашди. Бу моҳир сувчилар кунларни ҳам, тунларни ҳам далада ўтказишди, ҳар туп маккажўхорининг ҳолидан хабардор бўлиб туришди. Мавсум давомида экинни талабига қараб суғоришди.

Тракторчи Тешабой Фозилов ҳам тиним билмади. Қатор ораларини оби-тобида юмшатиб борди, 4 марта культивация ўтказди, маккажўхорини икки марта озиқлантирди.

«Малика»мизни кўк қуртдан, мол-ҳолдан асрадик. Қишлоқда нима кўп, мол кўп. Ҳар бир хонадонда қорамол, қўй-эчки бор.

Хуллас, маккажўхорини парвариш қилишда ҳамма ишни устозимиз Найни Маматқодировнинг маслаҳатлари асосида олиб бордик. Қилган меҳнатларимиз яхши самаралар берди. Ҳосил мўл бўлди. Ҳар гектар ердан 90 центнердан дон, 500 центнердан кўкпоя йиғиштириб олдик. Колхоз бўйича силос учун экилган маккажўхорининг ҳар гектаридан 600 центнердан кўкпоя жамғарилди.

ВЛКСМ Марказий Комитети хизматимизни муносиб тақдирлади, кўксимга «Энг яхши маккажўхорикор», деган значок тақиб қўйди. СССР Олий Совети Президиуми эса мени «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлади.

Бу мукофотлар янада яхшироқ ишлашга руҳлантирди. Шу йил 16 февралда район комсомол комитетининг пленуми бўлди. Пленумда бу йил бригадамиз бўйича 50 гектар майдонга силос учун маккажўхори экиб, ҳар гектар ердан 700 центнердан кўкпоя, 100 центнердан дон олишга сўз бердим. Пленум минбарида туриб Охунбобоев номли совхознинг маккажўхорикорлик бригадаси бошлиғи Ғафур Исабоев билан қўл олишдим.

Район партия комитети бизнинг бу ташаббусимизни қўллаб-қувватлади. Ҳозир районда юз центнерчилик ҳаракатига қўшилган комсомол-ёшлар бригадаси сони 18 тага етди.

Бригадамиз маккажўхорикорлари экишга пухта тайёргарлик кўришяпти. Барча экин майдонлари бултур кузда сифатли шудгор қилиб қўйилган. Ҳайдов олдидан ҳар гектар ерга 400 килограммдан фосфор солинган. 30 гектар майдонни бороналаб экишга тахт қилиб қўйдик. Тракторчи Тўлқинбой Холқосимов ва унинг ёрдамчиси Мамасодиқ Собиров уяларга белгиланган миқдорда уруғ ташлайдиган сеялкани созлаб бўлди. Иккаласи ҳам комсомол аъзоси.

Куни кеча ёққан қор билан ёмғир ишнинг белига тепди. Бороналаш уч-тўрт кун орқага сурилди. Ер етилиши билан оқ қолган майдонларни ҳам текислаб, экишни бошлаб юборамиз. Бу ишни узоғи билан 22 мартгача тамомлаймиз.

Тўланбой ТУРСУНОВ,
Андижон районидаги «Октябрь» колхози маккажўхорикорлик бригадасининг бошлиғи.

А. Н. КОСИГИН ЭРОНГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин 14 мартда Москвадан Теҳронга жўнаб кетди. У Эрон ҳукуматининг таклифига биноан қисқа муддатли дўстона визит билан Эронда бўлиб, Исфаҳон металлургия комбинатини расмий очиш маросимида қатнашади.

К. Т. Мазуров, Ю. В. Андропов ўртоқлар ва бошқа расмий кишилар А. Н. Косигинни Внуково аэродромида кузатиб қўйишди.

Кузатиб қўйганлар орасида Эроннинг СССРдаги элчиси Муҳаммад Р. Амир Таймур ҳам бор эди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг умумий бўлим мудири Қаландар **Тоиров**ни партия органларида узоқ йил ва самарали ишлаганлиги учун ҳамда эллик ёшга тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми СССР Ички ишлар министрлигининг Тошкентдаги милиция махсус ўрта мактабида рус тилидан дарс берувчи катта ўқитувчи Валентина Васильевна **Солдатова**га юридик кадрлар тайёрлаш борасида узоқ йил ва самарали ишлаганлиги учун «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми СССР Ички ишлар министрлигининг Тошкентдаги милиция махсус ўрта мактабида ўқитувчи-методист Лидия Михайловна **Юдина**га юридик кадрлар тайёрлаш борасида узоқ йил ва самарали ишлаганлиги учун «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми СССР Ички ишлар министрлигининг Тошкентдаги милиция махсус ўрта мактаби ходимларидан бир группасини юридик кадрлар тайёрлаш борасида узоқ йил ва самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ИТАЛИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИЛАН МУЗОКАРАЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС делегацияси билан Италия Коммунистик партияси Бош секретари ўртоқ Э. Берлингуэр бошчилигидаги ИКП делегацияси ўртасида бундан бир кун илгари бошланган музокаралар 13 мартда Кремлда давом эттирилди.

Музокаралар давомида делегациялар ҳар иккала партияни қизиқтирувчи бир қанча масалаларни муҳокама қилдилар.

Музокараларнинг якунлари тўғрисида қўшма ахборот эълон қилиш тўғрисида келишиб олинди. (ТАСС).

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ШАРТНОМАСИ

МОСКВАДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

Совет ва болгар халқларининг чуқур илдиз отган, шонли традицияларга эга бўлган дўстлиги мамлакатларимизда социализм ва коммунизм қуриш йилларида тағин ҳам зўр равнақ топди. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартнома имзоланган куннинг 25 йиллигини ҳар иккала мамлакат халқлари кенг нишонламоқдалар. Бу шартнома совет — болгар муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлиб келди, ҳозир ҳам катта аҳамиятга эга.

Союзлар уйининг Колонна залида 13 мартда шу сана шарафига Москва меҳнаткашлари вакилларининг тантанали йиғилиши бўлди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих ва бошқалар президиумдан жой олишди.

Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Тодор Павлов, болгариялик бошқа ўртоқлар президиумда улар билан бирга ўтиришибди.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. А. Лесечко доклад қилди. 25 йиллиги шу кунларда нишонланаётган Шартнома, деди у, тарихан вужудга келган совет — болгар дўстлиги муносабатларини барқарор қилди ҳамда бу дўстликни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун замин яратиб берди. Бу шартнома жаҳон социалистик системасининг вужудга келиши жараёнида шаклланган янги типдаги халқаро муносабатлар намунаси бўлди. Халқлар ва давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг Улуғ Октябрь эълон қилган ленинча принциплари бу шартномага асос қилиб олинди. Европада ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш шартноманинг асосий мақсади бўлди.

Болгария Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси Димитр Жулев йиғилишда сўзга чиқиб, бундай деди: Болгариянинг бутун тарихи Россия билан, қардош рус халқи билан, Улуғ Советлар мамлакатининг халқлари билан дўстлик, қардошлик тарихидир. Бу тарихда сизларнинг улуғ Ватанингизга, совет халқига, КПССга оташин муҳаббат ҳисларини туғдираётган саналар бор. 1948 йилнинг 18 мартини биз мана шундай сана деб биламиз, ўшанда Москвада мамлакатларимиз ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги биринчи шартнома имзоланган эди.

Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1967 йил 12 майда Леонид Ильич Брежнев ва Тодор Живков ўртоқлар имзолаган Шартнома биринчи болгар — совет Шартномасининг олижаноб ғояларини давом эттириб, янада ривожлантирди. Шу шартномада партияларимиз, давлатларимизнинг социалистик давлатлар ва бутун дунёдаги коммунистик партиялар ўртасидаги бирликни ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун, барча революцион ва тараққийпарвар кучларни бирлаштирмоқ учун ҳормай-толмай интилаётганликлари коммунистларга хос равшанлик билан ифодаланди.

Болгар халқи, деди элчи, улуғ совет халқи билан ўзининг биллурдек мусаффо дўстлиги билан фахрланади. Мана ўттиз йилдирки, ҳаётбахш болгар — совет дўстлиги равнақ топиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Чинакам қардошларча ҳамкорлик ғоят ранг-баранг шаклларда намоён бўлмоқда. (ТАСС).

РАСМИЙ АХБОРОТ

КЎКЛАМГИ ДАЛА ИШЛАРИНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДАГИ ҚЎШИМЧА ТАДБИРЛАР

СССР Министрлар Совети «1973 йилда кўкламги дала ишларига тайёргарлик ва бу ишларни бажариш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилди.

1973 йилда кўкламги дала ишларининг ўз вақтида сифатли қилиб бажарилишини таъминлаш мақсадида колхозлар, совхозлар учун ва давлатга қарашли бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари учун қишлоқ хўжалигига қўшимча равишда тракторлар, минерал ўғитлар, запас қисмлар, трактор двигателлари ва материаллар ажратиб берилади.

СССР Министрлар Совети Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигига ҳамда бошқа министрликларга экиш ва тупроқни юмшатиш машиналарини, минерал ва органик ўғитлар солувчи машиналарни, трактор прицепларини ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини, шунингдек тракторларнинг, қишлоқ хўжалик машиналарининг ер қазиш техникаси ва автомобилларнинг запас қисмларини муддатидан илгари тайёрлаб етказиб беришни таъминлашни топширди.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва «Союзсельхозтехника»га Темир йўл министрлиги ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари билан келишиб, 1973 йилнинг майига қадар қишлоқ хўжалигига тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, запас қисмлар ва минерал ўғитларни 1973 йилнинг I — II кварталларига ажратиб берилган фондлардан етказиб бериш муддатларини шароитга қараб ўзгартиришлари учун рухсат берилди.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг ўтган йиллардагидек бу йил ҳам колхоз ва совхозлардаги кўкламги дала ишларига саноат, транспорт корхоналари ва бошқа корхоналардаги, муассаса ва ташкилотлардаги машинист-тракторчиларни ва бошқа механизаторларни жалб этишларига рухсат берилди.

Темир йўл министрлигига уруғлик, автомобиль, трактор, қишлоқ хўжалик машиналарини, запас қисмларни, нефть маҳсулотларини, минерал ўғитларни, шина, ёғоч-тахта ва бинокорлик материалларини ҳамда кўкламги дала ишлари ва мелиорация ишларини бажариш учун зарур бўлган бошқа материал-техника воситаларини ортиш учун вагон, цистерна ва контейнерларни биринчи навбатда ажратиб беришни таъминлаш ва ана шу юклар ортилган маршрутларнинг темир йўлларда қатновини назорат қилиб туриш тўғрисида кўрсатма берилди.

Иттифоқдош ва Автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, ўлка, область ижроия комитетларига, «Союзсельхозтехника»га ва СССР қишлоқ хўжалиги министрлигига колхозлар, совхозлар номига ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда ташкилотлари номига юбориладиган ҳамма юкларни темир йўл станцияларидан жадал ташиб олиш учун дарҳол чора кўриш таклиф этилди.

1973 йилда қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалигига ажратиб берилган моддий ресурсларни қатъий тежашни таъминлаш борасида ҳам кўрсатма берилди.

САБЗАВОТ, ПОЛИЗ ЭКИНЛАРИ ВА ОЗУҚАБОП ИЛДИЗ МЕВА УРУҒИ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Совети колхоз, совхозларни ва аҳолини сабзавот, полиз экинлари ҳамда озуқабоп илдиз меваларнинг яхши навли ва гибрид уруғлари билан таъминлаш мақсадида қарор қабул қилди. Бу қарорда 1973 — 1975 йилларда мазкур экинларнинг яхши навли уруғларини иттифоқдош республикалар бўйича харид қилиш юзасидан топшириқлар кўзда тутилган.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига Бутуниттифоқ «Союзсортсемовощ» бирлашмаси системасидаги ташкилотларда 1977 йилга бориб икки йиллик сабзавот экинлари ва озуқабоп илдиз мевалар яхши навли уруғлари давлат страхование фонди миқдорини йиллик эҳтиёжнинг 100 процентига, бодринг ва полиз экинлари уруғини 200 процентга ва бошқа сабзавот экинлари уруғларини ана шу экинлар уруғига бўлган йиллик эҳтиёжнинг 50 процентига етказиш, шунингдек бу системадаги ташкилотларда репродукция учун юқорида номлари айтилган барча экинлар элита уруғларининг йиллик эҳтиёжлари миқдорида ўткинчи фондини вужудга келтириш топширилди.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари зарур миқдордаги совхозларни сабзавот, полиз экинлари ва озуқабоп илдиз-мева экинларининг яхши навли ва гибрид уруғларини етиштириш учун ихтисослаштиришни шу йил ичида тугаллашлари, шунингдек ана шу уруғлар етиштиришни қисқа муддатларда колхоз, совхозларнинг ва аҳолининг уларга бўлган эҳтиёжларини тўла-тўкис таъминлайдиган миқдорга етказиш учун бошқа чораларни амалга оширишлари лозим.

Юқорида номлари айтилган экинларнинг уруғларини етиштириш учун керакли махсус машиналарни ва бу машиналарнинг запас қисмларини ишлаб чиқариш юзасидан топшириқлар белгиланди.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига сабзавот, полиз экинлари ва озуқабоп илдиз мева экинларининг яхши навли уруғларини аҳолига сотувчи доимий магазинлар шохобчаларини кенгайтириш ва ана шу экинларнинг яхши навли уруғларини сотиш маданиятини ошириш топширилди, Иттифоқдош ва Автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, ўлка ва область ижроия комитетларига Бутуниттифоқ «Союзсортсемовощ» бирлашмаси системасининг шаҳарлардаги ва район марказларидаги ташкилотларига «Уруғлар» магазинлари учун зарур бинолар ажратиб берилишини таъминлаш топширилди.

АНИҚ ОРГАНИК СИНТЕЗ МАҲСУЛОТЛАРИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ДАВЛАТ СИСТЕМАСИ

СССР Министрлар Совети «СССРда вужудга келтирилаётган аниқ органик синтез маҳсулотларини рўйхатга олиш, синаб кўриш ва саралаш давлат системасини ташкил этиш тўғрисида» қарор қабул қилди.

СССРда синтез қилинаётган органик бирикмаларни синаб кўриш ва саралаш соҳасидаги ишларни янада кучайтириш ва халқ хўжалигида фойдаланиш учун аниқ органик синтезнинг энг қимматли маҳсулотларини аниқлаш мақсадида шу қарор қабул қилинди.

Медицина саноати министрлиги химия бирикмаларини биологик синаш илмий-тадқиқот институтига мамлакатда вужудга келтирилаётган барча аниқ органик синтез маҳсулотлари тўғрисидаги маълумотларни рўйхатга олувчи идоралараро марказ функцияларини бажариш топширилди.

Аниқ органик синтез маҳсулотлари айрим группаларини рўйхатга олиш, синаб кўриш ва саралаш юзасидан асосий ташкилотларнинг функциялари СССР Химия саноати министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги ва СССР Нефтни қайта ишлаш ҳамда нефть химияси саноати министрлигига қарашли бир қанча институтлар зиммасига юкланди. Бу институтлар органик бирикмаларнинг ўзларига бириктириб берилган группаларини рўйхатга олишлари, синаб кўришлари ва саралашлари, скрининг стандарт методларини ишлаб чиқишлари, турли ташкилотларда бажариладиган ишларни мувофиқлаштириб олиб боришлари ва синовларнинг ўтказилишини методик контроль қилишлари, синовларнинг натижаларини таҳлил этиб бир системага солишлари, чет элларда ўтказилаётган шу хилдаги синовларга доир маълумотларни, манфаатдор ташкилотларнинг шу масалаларга доир ахборотларини ҳисобга олишлари лозим.

Аниқ органик синтезнинг янги маҳсулотлари вужудга келтириладиган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар (уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар) ана шу маҳсулотлар тўғрисидаги зарур маълумотларни Медицина саноати министрлигининг химия бирикмаларини биологик синаб кўриш илмий-тадқиқот институтига юборишлари керак.

Янгидан синтез қилинган органик бирикмалар юзасидан авторлик шаҳодатномалари бериш йўли билан бу бирикмалар ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиниши лозим.

ЛОЙИҲА ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ҚУРИЛИШ УСТИДАН АВТОРЛИК НАЗОРАТИ

СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорга мувофиқ, лойиҳа ташкилотлари:

саноат, транспорт, мелиорация ва сув хўжалиги, алоқа, энергетика ва қишлоқ хўжалиги корхоналари, бинолари ва иншоотлари қурилиши устидан буларнинг лойиҳаларида мураккаб қурилиш режалари, янги қурилиш конструкциялари ва материаллари ҳамда янги технология жараёнларини қўлланиш кўзда тутилган тақдирда;

уй-жой, коммунал хўжалик объектлари, маданий-маиший объектлар ва бошқа граждан бинолари ҳамда шаҳар иншоотлари қурилиши устидан— қурилишнинг сметада белгиланган қиммати 200 минг сўмдан ошган тақдирда;

СССР ва иттифоқдош республикаларнинг халқ хўжалик планларида кўзда тутилган экспериментал объектлар қурилиши устидан;

Москва шаҳрида саноат корхоналари ва иншоотлари, уй-жой бинолари, коммунал хўжалик объектлари, маданий-маиший объектлар ва бошқа граждан бинолари ҳамда шаҳар иншоотлари қурилиши устидан — қурилишнинг сметада белгиланган қимматидан қатъи назар;

иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, шунингдек Москва, Ленинград, Харьков, Свердловск, Новосибирск, Горький шаҳарларида микрорайонларни ва уй-жой кварталларини комплекс қуриш устидан;

сейсмик районларда барча корхона ва иншоотларни қуриш устидан авторлик назоратини амалга оширишлари керак.

СССР Госстройига СССР Госплани, СССР қурилиш банки ва СССР Давлат банки билан келишиб, лойиҳа ташкилотларининг корхона, бино ва иншоотлар қурилиши устидан авторлик назорати тўғрисидаги низомни тасдиқлаш топширилди.

АКАДЕМИК В. С. ПУСТОВОЙТ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ

Кунгабоқарнинг юқори ҳосилли, сермой навларини қидириб топган икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони академик В. С. Пустовойтнинг қишлоқ хўжалик фанини ривожлантириш соҳасидаги жуда катта хизматларини эътиборга олиб, ҳукумат унинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди.

В. С. Пустовойт номли олтин медаль таъсис этилди. В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси мойли экинлар ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари селекцияси соҳасидаги муҳим илмий-назарий ва амалий аҳамиятга молик бўлган ғоят муҳим илмий асарлар ва кашфиётлар учун ҳар уч йилда бир марта шу медални беради.

Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бутуниттифоқ мойли экинлар илмий-тадқиқот институтига В. С. Пустовойт номи берилди.

Кубань қишлоқ хўжалик институтининг студентлари учун В. С. Пустовойт номидаги бир стипендия ҳам таъсис этилди.

Краснодар шаҳар ижроия комитетига Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бутуниттифоқ мойли экинлар илмий-тадқиқот институтининг лаборатория корпусида ва Краснодар шаҳрининг Пушкин кўчасида В. С. Пустовойт яшаган ва ишлаган 35-уйнинг деворига ёдгорлик лавҳаси ўрнатиш топширилди. (ТАСС).

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИГА КЕНГ ЙЎЛ

ҚАРДОШЛИК ҚЎШИҚЛАРИ

Халқлар дўстлиги, интернационализм — бу конкурснинг асосий лейтмотивига айланди. Уч кун мобайнида 500 дан ортиқ ҳаваскор хонандалар турли тилларда қардошлик қўшиқларини янгратдилар. Тошкентдаги «Ёш гвардия» театри биноси уч кунга қадар республикамизнинг ҳамма областларидан ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасидан ташриф буюрган колхозчи, ишчи, қурувчи, механизатор, шофер, студент, ўқувчилардан иборат халқ талантлари ихтиёрида бўлди. Бу ерда қардош халқларнинг ягона оиласи — СССР ташкил топганининг ярим асрлик юбилейига бағишлаб Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон касаба союзлари Совети, республика Театр жамияти ҳамда Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети томонидан ўтказилган СССР қардош республикалари халқлари қўшиқларининг энг яхши ижроси учун конкурсга якун ясалди. Маълумки, конкурс уч босқичда ўтди. Аввал район, шаҳар ва областларда куч синашиб ғолибликни қўлга киритган ҳаваскорлар мана энди республика конкурсида мусобақалашишди.

Ўзбекистон Композиторлар союзининг раиси, музикашунос Аҳмад Жабборов, СССР халқ артисти, севимли хонанда Саодат Қобулова, республикада хизмат кўрсатган артист, моҳир эстрада қўшиқчиси Юнус Тўраев, Тошкент Давлат консерваториясининг доценти Муқаддас Ризаева, композитор Борис Гиенко, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Умар Исломов ва бошқа қатор мутахассислардан иборат жюри ҳайъати якка хонандалар ва коллективларнинг СССР халқларининг миллий қўшиқларини айтишлари бўйича маҳоратларини холисона баҳоладилар.

Халқ ҳаваскорлиги тиниқ, жўшқин чашмага ўхшайди. Чашмалар бирлашиб, дарёни ташкил этади. Агар шу чашмага қиёс этсак, халқ ҳаваскорлигини катта санъатимизнинг бошланиши, асоси деб аташимиз мумкин. Ҳаваскор хонандаларнинг мазкур конкурси шу фикримизни яна бир бор тасдиқлади.

Қардош халқлар миллий қўшиқларини ижро этишда янгиерлик ўқувчи Ҳожархон Нишонова, андижонлик ўқитувчи Раҳимжон Юсупов, қорақалпоғистонлик қурувчи Геннадий Геркуленко, наманганлик шофер Мажид Мамажонов каби талантлар ўз маҳоратларини кўрсатиб, биринчи ўринни олдилар. Уларга биринчи даражали диплом, эсдалик совғалари топширилди ва «Республика конкурси лауреати» унвони берилди. Шунингдек, конкурсда қўқонлик тўқувчи Гулсун Хўжаева, бухоролик автоклуб мудираси Зуҳра Тожибоева, фарғоналик клуб мудираси Пошша Зокирова, тошкентлик ҳаваскорлар Е. Я. Баталова ва Р. П. Баталовлар, шунингдек, Урганч мактабгача педагогика билим юрти қизлар вокаль ансамбли, Навоий шаҳридаги «Строитель» клубининг «Мозаика» халқ чолғу асбоблари ансамбли, Гулистондаги 6-мактаб вокаль ансамбли, Ангрен шаҳар маданият уйи вокаль ансамбллари ҳам конкурсга яхши тайёргарлик билан келишгани мақтовга сазовордир.

Ҳаваскор хонандаларнинг республика кўригида Андижон области ҳар жиҳатдан мукаммал ва жиддий тайёргарлик кўриб келгани учун биринчи ўринни эгаллади. Самарқанд, Фарғона областларининг ҳаваскорлари ҳам талабга жавоб берарли даражада тайёргарлик кўришгани алоҳида таъкидлаб ўтилди.

СССР халқлари миллий қўшиқларининг энг яхши ижроси учун ўтказилган республика кўриги якунланди. Бунда 11 киши биринчи ўринни, 20 ҳаваскор иккинчи ўринни эгаллади ва 41 халқ талантига учинчи ўрин берилди. Шунингдек, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ва Ўзбекистон касаба союзлари Советининг 45 фахрий ёрлиғи, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг 15 фахрий ёрлиғи ғолибларга топширилди.

Халқ ҳаваскорларининг республика конкурси кейинги пайтда халқ талантларига жиддий эътибор берилаётганлигининг, санъат халқ орасига тобора кенг сингиб бораётганлигининг яна бир бор намойишига айланди.

А. ЮСУПОВ.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ЗАРБДОР МЕҲНАТ ТАРОНАСИ

«Ёш ленинчи» ҳамда Белоруссия ЛКСМ Марказий Комитетининг органи «Знамя юности» газеталарининг кечаги қўшма сони ҳар икки республика ёшларининг умумхалқ социалистик мусобақасидаги иштирокини очиб беришга бағишланган.

Беш йилликнинг ҳал қилувчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажаришга аҳдлашиб мусобақалашаётган Минск ва Тошкент, Тошкент трактор заводлари комсомол-ёшлар бригадаларининг бошлиқлари В. Мельников ва М. Порошин, Белоруссиядаги «Родина» колхозининг молбоқари М. Петрович, Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг ишчиси Й. Тоғаев, Минскдаги 1- қурилиш трести партком секретари Ю. Ирмашев, Ўзбекистондаги «Поп» совхози бригадири М. Абдураҳмонова ҳамда бошқа комсомол ва ёшлар коллективлари етакчиларининг мақолаларида кам сарф билан мўл, арзон ва сифатли маҳсулот етиштиришда эришилаётган ютуқлар, ишдаги тажрибалар ўртоқлашилган.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ГУЛИСТОН» ОЙНАСИДА

Газетамизнинг шу йил 11 март сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада «Гулистон» журнали ишидаги ютуқлар билан бир қаторда, йўл қўйилаётган камчиликлар кўрсатилганди.

Журнал редакциясидан қуйидаги жавоб олинди: журнал редколлегияси газета мақоласини кенг муҳокама қилди. Унда журналнинг кейинги даврдаги иши батафсил таҳлил этилганлиги, ютуқларни таъкидлаш билан бир қаторда, йўл қўйилган камчиликлар асосли далиллар билан кўрсатилганлиги эътироф этилди. Журнал редколлегияси бунинг учун миннатдорчилик билдиради.

Редколлегия ва редакция коллективи мақолада кўрсатилган нуқсонларнинг сабабларини аниқлаб, уларни бартараф қилиш ҳамда келгусида такрорланишига йўл қўймаслик чораларини белгилади. Журналда босиладиган мақолаларнинг сиёсий ва бадиий жиҳатдан юксак савияда бўлишига эришиш, публицистик таъсирини ошириш, актуаллиги, саводли ва маданийлиги учун кураш — биринчи даражали вазифа эканлиги алоҳида таъкидланди. Редакциянинг ижодий коллективи журнал саҳифаларида республикамиз меҳнаткашлари қайноқ ҳаётини, маданий-маиший равнақини ёрқин акс эттириш учун бутун кучини сарфлайди.

В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг Тошкентдаги ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институти коллективи вилт касаллигига қарши катта тадқиқотлар олиб бормоқда. Суратда: вилт бўлимининг биология лабораторияси мудири, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати М. Комилова вилт устида тажриба ишлари ўтказмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ЛУҚМА

РАИС НЕГА САЙЛАНМАДИ?

Дувлон Турсунов «Ўзбекистон» колхози раислигига сайланган куни колхозчиларнинг эътиборини пахта ҳосилдорлигини кўтариш, маккажўхори етиштиришни кўпайтириш билан чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлашга қаратди. Мана шу икки манбани экономикани мустаҳкамлаш, халқ турмуш фаровонлигини яхшилашнинг муҳим омили деб билди.

Янги раиснинг қадами иллиқутли келди, ўша йили колхоз 935 гектар ернинг ҳар гектаридан 18 центнердан пахта олиб, планни ўринлади. Маккажўхори етиштириш, сут, гўшт тайёрлашда ҳам озми-кўпми муваффақиятга эришилди. Колхозчилар «охири бахайр бўлсин, раисга ёлчигандек кўринамиз», дейишди.

Лекин натижа кутилгандек бўлмади. 1971 йилда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига зўрға бир центнер кўтарилди. Бу Оқдарё районида энг паст кўрсаткич эди. Маккажўхорикорликда деярли ўзгариш бўлмади. Қирчиллама қишда чорва моллар озуқасиз қолди. Бу, маҳсулот тайёрлашга салбий таъсир кўрсатди.

1972 йил хўжаликнинг барча тармоқлари бўйича қониқарсиз якунланди: пахта тайёрлаш плани барбод берилди, ҳар гектар ердан қўшни «Оқдарё», Ленин номли колхозларга қараганда икки баравар кам маккажўхори ҳосили олинди. Шундай бўлгач, силос бостириш, сараланган уруғлиқ жамғариш ҳақида гапирилмаса ҳам бўлади. Ачинарли томони яна шундаки, Оқдарё райони далаларида баҳор нафаси кезиб юрибди. Лекин бу хўжаликда ерга қадаладиган навли, районлаштирилган, касалликларга бардошли маккажўхори уруғи йўқ.

Яқинда «Ўзбекистон» колхози аъзоларининг умумий йиғилиши бўлди. Раис Дувлон Турсунов қолоқлик сабабларини хас-пўслашга кўп ўриниб кўрди. Лекин колхозчилар ўз фикрида маҳкам туриб олди, уни раисликка қайта сайлашмади. Ваъда билан амалий иш орасидаги тафовут ана шундай кўнгилсиз оқибатга олиб келди.

Колхознинг янги раҳбарлари, хусусан, правление раиси йўл қўйилган камчиликларни тезроқ тузатиш чораларини кўрадилар, кўкламги экиш мавсумини уюшқоқлик билан ўтказишга бош-қош бўладилар, деган умиддамиз.

С. ХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАР УНИВЕРСИТЕТИ

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК САМАРАЛАРИ

СОЦИАЛИСТИК ҲАМДЎСТЛИК МАМЛАКАТЛАРИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ЮКСАЛИШИ

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг социализм ва коммунизм қурилишида планли равишда янги марралар сари улкан одимлари, бу мамлакатларнинг жаҳон тараққиётининг бутун боришига таъсири ошиб бораётганлиги — ҳозирги даврнинг характерли белгисидир. Сўнгги ўн йилликлар тажрибасида тасдиқланган бу қонуниятни эндиликда ҳеч ким инкор этолмайди. Икки жаҳон социал-иқтисодий системасининг ўзаро курашида ўз умрини тугатаётган капитализм олдида социализм бутун афзалликларини зўр ишонч билан намоён қилмоқда.

Жаҳон социализмининг ишлаб чиқарувчи кучлари, унинг иқтисодий потенциали тез ва муттасил ўсиб бормоқда. Экономиканинг юксалиш суръатлари бўйича социалистик мамлакатлар капитализм мамлакатларидан анча олдинда бораётирлар. 1951 — 1971 йиллар ичида иқтисодий жиҳатдан энг тараққий этган капиталистик мамлакат— Америка Қўшма Штатларининг миллий даромади икки баравар ўсди. Айни вақтда миллий даромад Болгарияда 6,3 баравар, Венгрияда — 3,2, ГДРда — 4,2, Польшада — 4,0, Руминияда — 6,7, Совет Иттифоқида — 5,6, Чехословакияда 3,3 баравар кўпайди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг саноат ишлаб чиқариши 1972 йилда 1950 йилдагига нисбатан қарийб 8 баравар ошди. Ваҳолонки, ривожланган капитализм мамлакатларида бу ўсиш тахминан уч бараварга тўғри келади.

Жаҳон ишлаб чиқаришида социализм мамлакатларининг ҳиссаси йил сайин ўсиб бормоқда. Ҳозирги вақтда СЭВга аъзо бўлган ва ер юзидаги аҳолининг 10 проценти яшайдиган мамлакатларда жаҳонда ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотининг учдан бир қисмидан кўпроғи ишлаб чиқарилмоқда.

Социализмнинг энг йирик мамлакати — СССР саноат маҳсулоти муҳим турларини абсолют ишлаб чиқариш жиҳатидан капитализм мамлакатларидан устун туради. Чунончи, Совет Иттифоқи ҳозирги вақтда АҚШдан кўп миқдорда кўмир, чўян, пўлат, темир рудаси, магистрал тепловозлар ва электровозлар, тракторлар, дон ўрадиган комбайнлар, ёғоч материаллари, цемент, ип ва жун газламалар, чарм пойафзал, қанд ва бошқа баъзи маҳсулот турлари ишлаб чиқармоқда.

Қардош социалистик мамлакатларнинг 1971 — 1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планларида капитализм билан тинч мусобақада, социал-иқтисодий тараққиётда янги марралар белгиланган. Ўтган йил якунлари, шунингдек, ҳозирги беш йилликнинг ўтган икки йиллик якунлари шуни кўрсатадики, социализм мамлакатлари меҳнаткашлари коммунистик ва ишчи партиялари томонидан қўйилган халқ хўжалиги вазифаларини муваффақиятли амалга оширмоқдалар.

СЭВга аъзо бўлган мамлакатларда миллий даромад ва саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши

(Ўтган даврдагига нисбатан процент ҳисобида).

	1972 й.	1971 — 1972 й.	1972 й.	1971 — 1972 й.
БХР	7	14,6 га яқин	8,3	18,6
ВХР	5	12,4	5,6	10,9
ГДР	5,4	10,0	6,3	12,1
Куба	8[1]	—	15[2]	—
МХР	3,5	—	11,4	20,9
ПХР	9	17,6	10,8	19,7
РСР	9,8	23,5	11,7	24,7
СССР	4,0	10	6,5	14,8
ЧССР	5,9	11,1	6,4	13,5

1. Ижтимоий маҳсулот йиғиндиси.
2. Оғир саноат.

Энг динамик тармоқ бўлган саноат ҳозирги вақтда қарийб барча социализм мамлакатлари экономикасида етакчи ўринни эгаллаб турибди, ўз тараққиёти суръатлари бўйича эса халқ хўжалигининг қолган бошқа тармоқларидан анча ўзиб кетмоқда. Бошқа бир жиҳат ҳам анча намуналидир: социалистик мамлакатлар саноат ишлаб чиқариши анча юксак суръатлар билан ривожланаётгани ҳолда, ўсишнинг ҳар бир проценти ҳисобига яқин ўтмишдагига нисбатан абсолют ҳисобда бир неча баравар кўп маҳсулот бермоқда. Масалан, ўтган йилда СССРда ишлаб чиқарилган саноат маҳсулоти ҳажми урушдан олдинги ҳамма беш йилликда ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотидан икки баравар кўпдир. 1972 йилдаги саноат маҳсулоти ўсишининг ўзи 1940 йилдаги саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажмига қарийб тенг келади. Ўтган йилда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш урушдан илгариги даражага нисбатан СССРда 14 баравар, Болгарияда — 42 баравар, Польшада қарийб 20 баравар, Руминияда — 21 баравар, Чехословакияда — 8,5 баравар кўпайди.

Социалистик мамлакатлар ишлаб чиқарувчи кучлари муттасил ўсиб бораётганлиги халқ хўжалигида асосий фондлар ҳажми тобора ўсиб бораётганлигидан далолат беради. СССРда 1972 йилда умумий қиймати 86 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди. Бу— 1971 йилдагидан тўрт процент кўпдир. Совет Иттифоқи капитал маблағлар ҳажми жиҳатидан Америка Қўшма Штатлари даражасига чиқиб олди. Польшада халқ хўжалигига сарфланган капитал маблағлар ўтган йили 21,5 баравар ўсди.

Куба Республикасида катта саноат ва граждан қурилиши олиб борилмоқда. Куба қурилиш материаллари саноати капитал маблағларнинг белгиланган программасини таъминлаш мақсадида 1972 йилда ишлаб чиқаришни 44 процент кўпайтирди. МХРда ўтган йили асосий ишлаб чиқариш фондлари 9.2 процент ўсди. Шу давр ичида халқ хўжалигига сарфланган капитал маблағлар ҳажми Болгарияда—11 процент, ГДРда—3 процент, Чехословакияда — 6 процент кўпайди.

Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари шу беш йиллик планларида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини анча ошириш, мавжуд резервлардан янада тўлароқ фойдаланиш вазифасини қўйдилар. Бу вазифа муваффақиятли бажарилмоқда. 1972 йилда СССРда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига саноат маҳсулотининг 80 процентдан кўп ва миллий даромаднинг тўртдан уч қисм миқдорида ўсишига эришилди. Мамлакатимиз халқ хўжалигида ижтимоий меҳнат унумдорлигининг ўсиши меҳнатни 2.5 миллиондан кўп кишига тежашни таъминлади. Польшада ўтган йили саноатда меҳнат унумдорлигининг ўсиши 6 процентни, Монголияда — 10,5 процентни ташкил қилди. Венгрияда ишлаб чиқаришнинг ўсиши 1971—1972 йилларда бутунлай меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига юз берди.

Меҳнат унумдорлигининг ўсишига асосий ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш ва автоматлаштириш соҳасидаги муҳим тадбирлар, меҳнатни ташкил этишни яхшилаш, меҳнат ресурсларидан янада самаралироқ фойдаланиш, саноатда фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш кўп

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ИСТИҚБОЛИ

ДАВР ТАЛАБИ

Партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлиги туфайли Ўзбекистонда олий таълим мисли кўрилмаган даражада ривож топди. Ҳозир республикада 40 та олий ўқув юрти бўлиб, уларда 400 мингдан ортиқ студент таълим олади. Ўтган беш йиллик ичида 90176 олий маълумотли мутахассис тайёрланди. Республика олий ўқув юртларида ҳар йили 23—25 минг юқори малакали мутахассис кадрлар тайёрланмоқда. Ҳозир республикада ҳар 10 минг аҳолига 188 та олий маълумотли мутахассис тўғри келади.

Ўзбекистон юксак индустрия республикасига айланди. Ҳар йили ўнлаб янги-янги саноат корхоналари барпо этиляпти. Бу ҳол юқори малакали мутахассисларга бўлган талабни тобора орттириб боряпти. Электроника, кибернетика, машинасозлик, қурилиш, транспорт, экономика каби соҳалар бўйича кўплаб мутахассис кадрлар тайёрлаш зарурати туғиляпти. Бундай мутахассисликларга бўлган талаб фақат саноатдагина эмас, қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам кучаймоқда.

Ўзбекистон халқ хўжалигида олий маълумотли мутахассисларга бўлган талаб 71,5 процент қондирилган, холос. Саноатда ишлаб турган мастерларнинг 40 проценти, цех бошлиқларининг 30 проценти, инженерларнинг 16 проценти олий маълумотга эга эмас. Ҳозирги кунда республикада 20 мингта олий маълумотли экономист кадрлар етишмай турибди. Қурилиш, машинасозлик, қишлоқ хўжалиги бўйича ҳам 10 минглаб олий маълумотли мутахассислар керак. Бундан ташқари, шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, Ўзбекистон аҳолисининг сони 1990 йилга бориб, салкам икки баравар ортади. Бу ҳол кўп йиллик перспектив планларни тузишда, биринчи навбатда техника, экономика, қишлоқ хўжалиги соҳалари бўйича кўплаб мутахассис кадрлар тайёрлашни планлаштириш зарурлигини тақозо этади. Бунинг учун эса аввало, олий ўқув юртларининг моддий базасини тубдан яхшилаш зарур бўлади. Олий ўқув юртлари моддий базасини яхшилаш учун ҳукуматимиз ҳар йили катта маблағ ажратмоқда. Аммо, йил сайин кўплаб мутахассисларни олаётган турли министрлик ва бошқармалар партия ва ҳукуматнинг алоҳида қарори бўлишига қарамай, олий ўқув юртларининг моддий базасини яхшилашда етарли ёрдам кўрсатмаётирлар.

Халқ хўжалигини юқори малакали мутахассислар билан таъминлаш олий мактабларда жорий бўлган мутахассисликларни қайта кўриб чиқишни ҳам талаб қилади. Аввало, баъзи мутахассисликлар шунчалик майдалашиб кетганки, институтни битириб чиққан баъзи инженерлар ўзларининг тор мутахассисликлари бўйича тўлиқ иш билан таъминланмайдилар. Натижада бундай тор мутахассисни малака ошириш курслари ва факультетларда қайта тайёрлашга тўғри келяпти. Иккинчи томондан, саноат шунчалик сертармоқ бўлиб, тараққий этиб кетдики, олий ўқув юртларида ана шу янги соҳалар бўйича ҳам мутахассисликлар тайёрлашга тўғри келади.

Халқ хўжалигини олий малакали мутахассислар билан таъминлаш йўлларидан яна бири сиртқи ва кечки бўлимларда ўқишни яхшилашдир. Сиртдан ва кечқурун ўқиб, диплом олган мутахассислар миқдорини ошириш ва сифатини яхшилаш учун айрим корхона бошлиқлари, баъзи институт маъмурияти ҳам етарли иш олиб бормаётирлар. Натижада катта иш тажрибаси бўлган кўп ишчи ва хизматчилар олий ўқув юртларига киролмаётирлар, ўқиётганлар ичида эса кўпчилиги программа материалларини яхши ўзлаштира олмайдилар. Сиртқи ва кечки бўлимлар бўйича тайёрланиши зарур бўлган мутахассисликларни ҳам қайта кўриб чиқишга тўғри келади. Ҳозирча кундузги бўлимда қандай мутахассислик бўлса, шу мутахассисликлар сиртқи ва кечки бўлимда ҳам такрорланади. Сиртдан ва кечқурун ўқиётган кишиларнинг корхонадаги ишларига мос ҳолда мутахассисликлар жорий қилиш мақсадга мувофиқ бўлади.

Халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрлашни кўпайтиришнинг яна бир йўли — кооперация йўли билан олий малакали кадрлар тайёрлашдир. Масалан, ҳозирги пайтда Ўзбекистон учун Қирғизистон республикасида озиқ-овқат саноатига тааллуқли мутахассислар тайёрланмоқда. Ҳақиқатан ҳам маълум мутахассисликка талаб катта бўлмаса ва бошқа республикада ана шундай мутахассислик бўйича кадрлар кенг тайёрланаётган бўлса, бундай мутахассислик бўйича ҳар бир республикада кадр тайёрлаш шарт эмас.

Олий ўқув юртларида тайёрланаётган мутахассисларнинг малакасини ошириш асосий масалалардан биридир. Ҳозир ҳамма институтларда ҳам, барча мутахассисликлар бўйича етук кадрлар чиқариляпти, деб бўлмайди. Ҳар томонлама етук мутахассис кадрлар тайёрлаш иши қуйидаги масалалар билан узвий боғлиқдир.

Партия ва ҳукуматимизнинг бу ҳақдаги қарорида таъкидлаб ўтилишича, мавжуд ўқув планлари ва программалари фан ва техниканинг, ҳозирги замон халқ хўжалигининг юксак талабларига жавоб бера олмайди. Шунинг учун мавжуд ўқув планлари ва программалари қайта кўриб чиқилиши керак. Бунда, албатта, мутахассисликлар ва бу соҳада бўлган параллелизм, университетларда мутахассислар тайёрлаш ва шунга ўхшаш муҳим масалалар тубдан қайта кўриб чиқишни талаб қилади.

Олий ўқув юртларини ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқариш практикаси сифати ва савиясини кўтариш, мутахассислар тайёрлаш ишини яхшилашда катта аҳамиятга эгадир.

Бундан ташқари, студентнинг кўпроқ мустақил ишлашини таъминлаш, мутахассислар тайёрлаш ишини яхшилашда муҳим омил бўлади. Студент қанча кўп мутолаа қилса, мустақил ишлаб фикрласа, унинг билими шунча мустаҳкам бўлади. Ҳар бир институтда студентнинг мустақил ишлашига кўпроқ вақт ажратиб, бунга кенг шароит яратиб бериш, баъзи фанларни ёки унинг айрим қисмларини факультатив курсга ёки мустақил ишлашга ўтказиб қўйиш керак.

Юқори малакали етук мутахассислар тайёрлаш олий мактабда иш олиб бораётган профессор-ўқитувчиларнинг сифатига бевосита боғлиқ. Республикамиз олий ўқув юртларида ишлаётган ўқитувчиларнинг 29,7 процентигина илмий даражага эга. Физика, математика ва техника фанлари бўйича фақат 23 процентга яқин ўқитувчиларнинг илмий даражаси бор, педагогика фани бўйича эса илмий даражалилар 12 процентни ташкил этади, холос. Бундан ташқари илмий даражали кишилар асосан Тошкент шаҳрида бўлиб, бошқа шаҳарларнинг олий мактабларида улар жуда кам. Перспектив планларни тузганда ана шу камчиликларни бартараф қилиш назарда тутилиши ҳамда илмий-тадқиқот ишларини кенг ривожлантириш, ўқитувчиларнинг илмий ва методик малакасини кўтаришга қаратилган планларни тўлиқ бажаришга катта аҳамият бериш зарур бўлади.

Олий малакали мутахассислар тайёрлашдаги учинчи муҳим масала студентларнинг ғоявий-сиёсий ва ахлоқий тарбиясини яхшилаш масаласидир. Айрим институтларда ахлоқ нормаларини, ички интизомни бузиш ҳоллари, ҳатто баъзан кўнгилсиз воқеалар ҳам содир бўлмоқда. Бу ҳол студентлар орасида ғоявий, сиёсий ва тарбиявий ишларга етарли аҳамият берилмаганлигидан келиб чиқмоқда. Тўғри, институтларимизда сиёсий-тарбиявий ишлар олиб боришда перспектив планлар тузилган, ижтимоий касблар факультети, лекторлар мактаби ташкил этилган. Аммо ана шу планларнинг амалга оширилишини қаттиқ назорат қилиб боришга, самарали натижа берадиган тадбир-чораларни ўтказишга эътиборни кучайтириш лозим. Студентларнинг Бутуниттифоқ слётида сўзлаган нутқида Л. И. Брежнев айтганидек, олий ўқув юртларида ўртоқларча талабчанлик, ўзига ва теварак-атрофдагиларга нисбатан ҳам талабчанлик, қаттиқ интизом, ўқув тартибида белгиланган асосий талабларни муттасил бажариш — бўлажак мутахассиснинг ўз касбининг устаси ва ҳақиқий граждан бўлиб етишиши учун энг зарур шартлардир. Бу соҳада, айниқса, ижтимоий кафедраларнинг роли бениҳоя катта.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг мамлакатда олий таълимни янада такомиллаштириш чоралари тўғрисидаги қарори олий мактаблар олдига катта вазифалар қўяди. Шу йил январь ойида Москвада бўлиб ўтган олий мактаб ходимларининг Бутуниттифоқ кенгашида олий малакали мутахассислар тайёрлаш вазифалари ҳақида батафсил фикрлашиб олинди, конкрет масалалар ва вазифалар белгиланди. Бу муҳим масалаларни ҳал қилиш соҳасида СССР Олий таълим министрлиги ҳузуридаги махсус олий таълим илмий-текшириш институти, турли шаҳарларда ташкил қилинаётган ректорлар кенгаши, ҳар бир республика олий ва ўрта махсус таълим министрлиги қошидаги илмий-методик кенгашлар, ҳар бир олий мактабнинг илмий кенгашлари катта иш олиб боришга даъват этилган.

Ғ. АБДУРАҲМОНОВ,
Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри.

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР.

Жаҳон бўйлаб

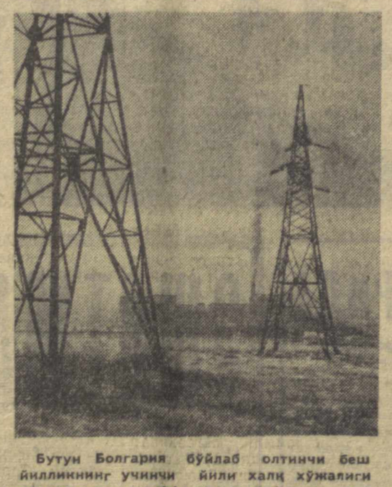

Бутун Болгария бўйлаб олтинчи беш йилликнинг учинчи йили халқ хўжалиги планларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. Бу мусобақада димитровчи коммунистик ёшлар союзининг аъзолари олдинги сафда бормоқдалар. Унгдаги суратда: Софиядаги химия-фармацевтика заводининг энг яхши ишчиси комсомол Витка Станова. Чапдаги суратда эса Дархан иссиқлик электр станциясини кўриб турибсиз. Монголиядаги бу энг йирик корхона Дархан саноат комплексини, шунингдек мамлакатдаги бир неча шаҳарларни электр қуввати билан таъминлаётир. БТА—ТАСС фотолари.

«ЯК-40» — ЖАЗОИРДА

ЖАЗОИР, 13 март. (ТАСС). Африка мамлакатлари бўйлаб намойиш парвозлари қилаётган «ЯК-40» совет пассажир самолёти Марокашдан бу ерга келди.

Жазоир пойтахтида бўлиб ўтган матбуот конференциясида совет реактив лайнерининг юксак учиш сифатлари, унинг пухталиги ва қулайлиги таъкидлаб ўтилди. Жазоирнинг савдо-саноат доиралари вакиллари самолётга зўр қизиқиш билан қарамоқдалар.

ХАЛҚ МАСЛАҲАТ КОНГРЕССИ СЕССИЯСИДА

ЖАКАРТА, 13 март. (ТАСС). Президент Сухарто халқ маслаҳат конгресси сессиясини очиш вақтида сўзлаган нутқида бундай деди: Индонезия дўстлик, бир-бирини ҳурмат қилиш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик негизида барча давлатлар билан муносабатларни ривожлантириш тарафдоридир.

Президент мамлакатнинг ички аҳволига тўхталиб, «Индонезия жамиятидаги ажралиш»ни ва «айрим группалар ўртасидаги зиддиятлар»ни тугатишга даъват этди. У «ҳукумат сиёсий маҳбуслар проблемасини ҳал этиш чораларини кўради», деди. Аммо президент «ҳукумат Буру оролидаги сиёсий маҳбусларни ҳозирча Индонезия жамиятига қайтара олмайди», деб қайд қилди.

Сухарто мамлакатни бошқаришда қуролли кучлар етакчи роль ўйнаётганлигини таъкидлаб ўтди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ **ХАНОЙ.** Вьетнам Демократик Республикасида меҳмон бўлиб турган Совет — Вьетнам дўстлиги жамияти Марказий правлениесининг Раиси, СССР космонавт учувчиси Г. С. Титов бошчилигидаги шу жамият делегацияси Вьетнам Демократик Республикасининг йирик порт шаҳри Хайфонга сафар қилди.

Хайфоннинг шаҳар театрида Вьетнам — Совет дўстлиги тантанали митинги бўлди. Вьетнам халқи Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига, СССР ҳукумати ва халқларига ўз мамлакатининг озодлиги ва мустақиллиги учун олиб борган курашида Вьетнам халқига кўрсатган доимий мадади ва ёрдами учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилади, деди митингда нутқ сўзлаган касаба союзлари шаҳар совети раисининг ўринбосари Нгуен Тху Тхань.

✦ **ЛОНДОН.** Исроилда медицина ҳамшираларидан 12 минг киши бир кунлик забастовка эълон қилишди. Рейтер агентлигининг Тель-Авивдаги мухбири хабар қилишича, бу ҳамширалар иш ҳақининг оширилишини ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилмоқдалар.

Исроил соғлиқни сақлаш министрлиги иш ташловчиларнинг талабини рад этди.

✦ **УЛАН-БАТОР.** Монголия Халқ Республикасининг халқ маорифи министрлиги нашриёти сўнгги йилларда Сергей Михалков асарларининг саккиз тўпламини монгол тилида нашр этди. Бу асарларнинг умумий тиражи 60 минг нусхага бориб қолди. (ТАСС).

АРГЕНТИНАДА САЙЛОВ

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Аргентинада умумий сайлов ўтказилди. 14 миллион кишидан иборат сайловчилар президентни, президент ўринбосарини, шунингдек бундан бир неча йил муқаддам тарқатиб юборилган миллий конгресс аъзоларини сайладилар.

Кейинги хабарларга қараганда, президент сайловида берилган овозларнинг 80 проценти ғайри расмий ҳисоблаб чиқилганидан кейин «озодлик хустисиалист фронти» бирлашмаси томонидан мамлакат президенти лавозимига номзод қилиб кўрсатилган Эктор Кампора ҳаммадан кўп овоз олгани аниқланди. У овозларнинг 43,8 процентини олди. Халқ граждан радикал иттифоқи партиясининг номзоди Рикардо Бальбин иккинчи ўринни эгаллади. У овозларнинг 22,5 процентини олди. Сайловчиларнинг 9,2 проценти «революцион халқ иттифоқи» партиясининг номзоди Оскар Алендени ёқлаб овоз берди.

Аргентина қонунларига мувофиқ, сайловда ғалаба қозониш учун президент лавозимига кўрсатилган номзод овозларнинг ярмидан кўпроғини (овозларнинг 50 процентини ва яна бир овозни) олиши зарур. Номзод овозларнинг зарур миқдорини олмаган тақдирда, бир ойдан кейин овоз беришнинг янги даврасини ўтказиш кўзда тутилган.

БАНГЛАДЕШ ҲУКУМАТИ ИСТЕЪФО БЕРДИ

ДАККА. Ҳукмрон Халқ иттифоқи партиясининг раҳбари Мужибур Раҳмон Бангладеш Халқ Республикасининг президенти Абу Сайид Чоудри билан учрашди ва конституцияга мувофиқ, ўз ҳукумати истеъфо берганлиги тўғрисидаги аризани унга топширди. Абу Сайид Чоудри истеъфони қабул қилди ва айни вақтда янги министрлар кабинети тузилганига қадар ҳукумат бошлиғи вазифаларини бажаришни Мужибур Раҳмондан илтимос қилди. Бангладеш президенти парламентга ўтказилган биринчи сайловда ғалаба қозонган партиянинг раҳбари Мужибур Раҳмонга янги ҳукумат тузишни расмий суратда таклиф этди. Янги ҳукумат мамлакатда беш йил мобайнида ҳокимият тепасида бўлади.

Мужибур Раҳмон учрашув тамом бўлганидан кейин матбуот вакилларига янги министрлар кабинети 16 мартда тузилади, деб хабар қилди. (ТАСС).

ПОГОНСИЗ, БОШПАНАСИЗ, УМИДСИЗ КИШИЛАР

«Уруш дўзахидан тинчлик жаҳаннамига» — Америка вилоят газеталаридан бирида чиққан мақоланинг тепасига ана шундай сарлавҳа қўйилганини кўриб қолдим. Хўш, уруш билан тинчликни бир-бири билан тенглаштириб бўладими, ахир? Вьетнамдаги отишмалар тўхтатилиши биланоқ бутун дунё ўзини бутунлай енгил тортмадими, ахир?!

Аслида шундай. Бироқ газетанинг газетхонлар хати босилган саҳифасида мудҳиш сарлавҳалар остида берилган хабарда гап нималар устида бораётганлигини билиб олиш қийин эмас.

«Вьетнам урушининг ветерани» деб имзо чеккан мақоланинг автори ўзини уруш дўзахидан қутулиб, ишсизлик гирдобига тушиб қолганлигини рўй-рост айтиб бера олган. Шўринг қургур уруш ветерани ўзини ўтгачўққа урганлигига қарамай, иш қидириб саргардон бўлибди. Армиядан бўшатилишида олган нафақа пули сарф қилиниб бўлгач, бутун оиласи билан оч қолибди. «Мен ўзимни ҳеч кимга кераксиз, инсон қиёфасидаги махлуққа ўхшатмоқдаман, — деб ёзади у. — Мен уруш оловидан чиқиб, тинчлик алангасига дуч келиб қолдим...»

Бу ёлғиз биргина кишининг қисмати тўғрисидаги оддий ҳикоя, албатта. Эҳтимол, бу воқеа тасодифий бир ҳолдир. Афсуски, ундай эмас. Статистика умуман олганда зерикарли бир нарса, чунки унда чиройли, серҳашам иборалар бўлмайди. Лекин баъзи ҳолларда шундай бўладики, у уйқудаги кишини уйғотишга, атрофни, ҳаётни пардозсиз, дабдабасиз ҳолида кўришга мажбур қилувчи қудратга эга. Шундай қилиб навбатни ана шу статистикага берамиз.

Расмий маълумотларга қараганда, ўтган йилнинг охирига келиб АҚШда ишсиз ветеранларнинг сони 600 минг кишидан ҳам ортиб кетган эди. Бундай кишилар Нью-Йоркда кўплаб тентираб юрганлиги аниқланди. Бу ерда уларнинг бештадан биттаси зўрға бирор ишга ўрнашиб олиши мумкин. Армиядан бўшаганларнинг фақат 19 проценти ўқишини давом эттириш имкониятига эга. Бу ҳам бўлса ўқиш учун қарз ололсагина амалга ошиши мумкин.

Ана шу келтирилган фактларнинг ўзи ҳам урушдан қайтган солдатларнинг нима учун шаҳарнинг гавжум жойларига осилган «Тинчлик — фронтдан қайтиб келган ветеранлар учун дўзахдир» деган сўзлар ёзилган шиорларнинг чин маъносига тушуниб олиш учун етарли бўлса керак.

АҚШда, айниқса Нью-Йоркда, ҳозирги кунда «унутилган армия» деб ном олган солдатлар кўча-кўйларда тентираб қолишган. Улар ишсиз. Бирорта касб эгаси бўлиб олиш учун уларда ҳеч қандай имконият йўқ, бирор кўмак олишга, уй-жой топишга умид ҳам йўқ. Адолатсиз уруш, шу уруш туфайли қўлланилган йиртқичлик ва зўравонлик уларнинг қалбларини бедаво дардга мубтало қилиб қўйган. Улар бу дардни гиёвандлик билан енгиллатмоқчи бўладилар.

Нью-Йоркнинг бир бурчагида социал таъминот бюроси жойлашган бўлиб, унинг хизматчилари кўпинча полиция ёрдамига муҳтож бўлиб қолишади. Бу ерда газетадан цитата келтириб ўтаман: «...Айниқса ёш уруш ветеранлари ғазаб билан келадилар. Улар эрталабданоқ бюро хонасига кириб (баъзи ҳолларда деразадан ошиб тушиб) пичоқ ва пистолетлар ўқталишади. Навбат кутганлар қатори узундан-узоқ чўзилиб кетган, улар орасида ҳамма вақт бетўхтов тўполон, жанжал, чунки навбат охирида турганлар албатта нафақасиз қоладилар...».

Нью-Йоркдаги меҳнат бюроси маълумотларига қараганда, армиядан қайтганларнинг бор-йўғи 20 проценти биржалардан бирор жой топиши мумкин. У ҳам бўлса мавсумий ишлардир. Шунинг учун ҳам урушдан асаблари бузилиб қайтган кишилар ўзларини чиндан ҳам «Уруш дўзахидан тинчлик жаҳаннамига тушиб қолган одамлар» эканликларини сезмоқдалар. Зўравонлик қилишга одатланиб қолган бундай кишилар ўз ҳаётларининг истиқболсиз эканлигини англаб тўғридан-тўғри жиноятчилик йўлига кириб кетмоқдалар. Нью-Йорк полициясининг маълумотига қараганда, уруш ветеранларининг 15 процентга яқини турли хилдаги жиноятчилик билан қамоққа олинган.

Вьетнамдаги уруш Қўшма Штатлар учун қанчалик ёмон бўлса ҳам бойлик тўплаш, катта фойда кўриш баҳонаси бўлди. Лекин бу фойдалар жинояткорона йўл билан кўрилган фойда бўлди. АҚШ томонидан Вьетнам территориясида вайрон қилинган, бузилган уй-жойлар, касалхоналар, заводлар, йўллар Америка шаҳарларидан олисда бўлса-да, бу жиноятлар учун ҳеч ким жазосиз қолмайди. Мен бу ўринда американикларнинг Вьетнамда ана шу агрессия учун сочган миллиардлари тўғрисида, уларга ёғилган лаънат тошлари ҳақида гапириб ўтирмайман. Аслида АҚШ ер юзи халқлари кўзи олдида шарманда бўлди, ахир. Эндиликда буларнинг эвазига мамлакат ичида қасос қайтмоқда. Омадсиз урушдан сўнг «фахрли тинчлик» қатор-қатор тубсиз проблемаларни кундаланг қилмоқда.

Мартти ЛАРНИ,
фин ёзувчиси.
(АПН.

жиҳатдан ёрдам бермоқда. Муҳим структура ўзгаришлари белгиланди ва изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бу ўзгаришлар, жумладан, бутун халқ хўжалигини техника жиҳатидан қайта қуроллантиришни таъминлайдиган тармоқларда (машинасозлик, радиоэлектроника, электр энергетикаси, химия саноати) ишлаб чиқаришни устун даражада ўстириш билан характерланади. 1972 йилда СССРда станоксозлик ва асбобсозлик саноатида маҳсулот чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 10 процент, приборсозлик маҳсулоти, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари — 18 процент ўсди. Рақамли программа билан бошқариладиган станоклар ишлаб чиқариш 20 процент, ҳисоблаш техникаси воситалари чиқариш 35 процент кўпайди. Польшада ҳисоблаш техникаси чиқариш қарийб учдан бир баравар, автоматлаштириш, регулировка қилиш ва бошқариш воситалари чиқариш 17,5 процент ўсди ва ҳоказо. Корея Халқ Демократик Республикасида машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқариш учдан бир баравардан зиёд кўпайди.

СЭВга аъзо бўлган мамлакатлар қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, бу тармоқдаги ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришга, деҳқончилик ва чорвачиликнинг энг муҳим маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминловчи иқтисодий шароитларни барпо этишга катта эътибор бермоқдалар. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга катта ресурслар ажратилмоқда, тракторлар, комбайнлар, бошқа қишлоқ хўжалик техникаси, шунингдек минерал ўғитлар етказиб бериш йил сайин кўпаймоқда.

1972 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти ҳажми Венгрияда 4 процент, Руминияда — 9 процент, Польшада — 8,1 процент ўсди.

АҚШнинг агрессив ҳаракати кучайганлиги натижасида келиб чиққан жуда катта қийинчиликларга қарамай, қаҳрамон Вьетнам халқи меҳнаткашлари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришда катта ютуқларга эришдилар. ВДР қишлоқ хўжалик кооперативлари сўнгги ўн икки йил ичида ўтган йили энг катта ҳосил олдилар.

Совет Иттифоқида 1972 йилда об-ҳаво шароити қишлоқ хўжалиги учун жуда ноқулай келган бўлса-да, дон етиштириш 168 миллион тоннани ташкил этди. Бу саккизинчи беш йилликнинг йиллик ўртача даражасидан анча юқоридир. 7,3 миллион тонна пахта йиғиб-териб олинди. Бу ўтган йиллардагига қараганда энг юқори ҳосилдир. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги тўғрисидаги докладида мамлакатимиз деҳқонларининг фидокорона меҳнатига юксак баҳо берди. Бу ютуқлар партия ва ҳукуматимиз сўнгги йилларда қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, деҳқончилик маданиятини, колхозчилар меҳнатини ташкил этиш маданиятини ошириш соҳасида амалга ошириб келган тадбирлари самараси, саноатнинг қишлоқ хўжалигига кўрсатган катта ёрдами натижасидир.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари коммунистик ва ишчи партиялари моддий ишлаб чиқаришнинг муттасил ўсиб бораётганлигига, унинг самарадорлиги тобора ошиб бораётганлигига асосланиб, меҳнаткашлар турмуш даражасини ошириш йўлини изчиллик билан тутмоқдалар. Бу — халқ истеъмоллари ишлаб чиқариш кўпаяётганлиги, хизмат кўрсатиш соҳаси ривожланаётганлиги, иш ҳақи миқдори ошиб бораётганлиги, ижтимоий фондлар ҳисобига бериладиган имтиёз системалари такомиллашаётгани, уй-жой қурилиши кенгаяётганлиги сингари социал-иқтисодий тадбирларнинг кенг программасида ўз ифодасини топмоқда.

Ўтган йилда барча социалистик мамлакатларда жуда катта социал-иқтисодий тадбирлар амалга оширилди. Масалан, Польшада қишлоқ хўжалик кооперативлари аъзолари, уларнинг оилалари социал страхованиенинг ҳамма турларидан фойдаланиш ҳамда ишчилар ва хизматчилар билан баб-баравар таъминланиш ҳуқуқига эга бўлдилар. ГДРда саноат ишлаб чиқаришида банд бўлган кўп болали оналар учун аввалги иш ҳақи сақлаб қолинган ҳолда 40 соатлик иш ҳафтаси жорий этилди ва бола туғилганда давлат томонидан бир йўла бериладиган ёрдам миқдори кўпайтирилди. СССРда врачлар, ўқитувчилар ва болалар муассасаларининг мураббиялари, шунингдек меҳнаткашларнинг бошқа баъзи категорияларига тўланадиган иш ҳақи анча оширилди. Студентлар ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчилари стипендияларининг ҳажми кўпайтирилди ва ойлик минимал иш ҳақи 70 сўмгача ошира бошланди. 1971—1972 йиллар мобайнида жами 34 миллионга яқин кишининг иш ҳақи, пенсияси ва стипендияси оширилди. 1972 йилда ижтимоий истеъмол фондларидан бўладиган тўловлар ва имтиёзлар 6,4 процент кўпайиб, қарийб 73 миллиард сўмни ташкил этди. Руминияда минимал иш ҳақи 800 лейдан 1000 лейга кўпайтирилди. Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ўтган йил декабрь ойида бўлиб ўтган пленуми Болгария меҳнаткашларининг турмуш даражасини янада ошириш юзасидан муҳим тадбирлар белгилади.

Ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш юзасидан ўнлаб икки томонлама ва кўп томонлама битимлар тузилди, рақамли программа билан бошқариладиган металл кесувчи станоклар ишлаб чиқариш планларини биргаликда ишлаб чиқишга асос солинди. СЭВга аъзо бўлган мамлакатлар худди шундай йўл билан контейнерли транспорт системасининг моддий-техника базасини ривожлантирадилар. Эндиликда Курск магнит аномалияси районида йирик металлургия комплексини биргаликда қуриш тўғрисида, шунингдек СЭВ мамлакатлари учун муҳим бўлган иқтисодий вазифаларни ҳал қилиш мақсадида биргаликда куч-ғайрат сарфлаш назарда тутилган бошқа битимлар тайёрланмоқда. СЭВ мамлакатларининг Комплекс программасига мувофиқ фан-техника тараққиётининг айрим проблемалари бўйича 20 дан зиёд халқаро координациялаштириш марказлари барпо этилди. «Интерметалл», «Интерхим» ва шу сингари бошқа халқаро ташкилотларнинг ишлари такомиллаштирилмоқда. Халқаро инвестиция банки ўз фаолиятини авж олдириб юборди. Бу банкнинг кредитлари ёрдамида СЭВ мамлакатларида 30 га яқин йирик объектлар қурилиши ва реконструкцияси назарда тутилган.

Социалистик мамлакатларнинг ҳозирги беш йилликнинг дастлабки икки йили мобайнида эришган иқтисодий натижалари 1973 йилнинг йирик халқ хўжалиги вазифаларини муваффақиятли амалга оширишлари учун мустаҳкам негиз яратди. СЭВга аъзо бўлган мамлакатларнинг бу йил учун қабул қилган планларида саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини анча ўстириш, меҳнаткашларнинг моддий турмуш даражасини янада ошириш назарда тутилган.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари коммунистик ва ишчи партиялари меҳнаткашларни хўжалик қурилишидаги камчиликларни тезроқ бартараф этишга, экономикадаги мавжуд резервлардан янада тўлароқ фойдаланишга, ишлаб чиқариш самарадорлигини янада оширишга, уни интенсивлаштиришга сафарбар этмоқдалар. Қардош социалистик мамлакатлардан олинаётган хабарлар шундан далолат берадики, бу мамлакатларда юксак меҳнат кўтаринкилиги ҳукм сурмоқда. Меҳнаткаш омма янгидан-янги ғалабаларга эришмоқда. Марксчи-ленинчи партиялар раҳбарлиги остида социалистик мусобақани авж олдирмоқда. Шу беш йилликнинг учинчи йили планларини муваффақиятли ҳал этиш учун бутун куч-ғайратини сарфламоқда.

С. ПЛАКСИН,
иқтисод фанлари кандидати.

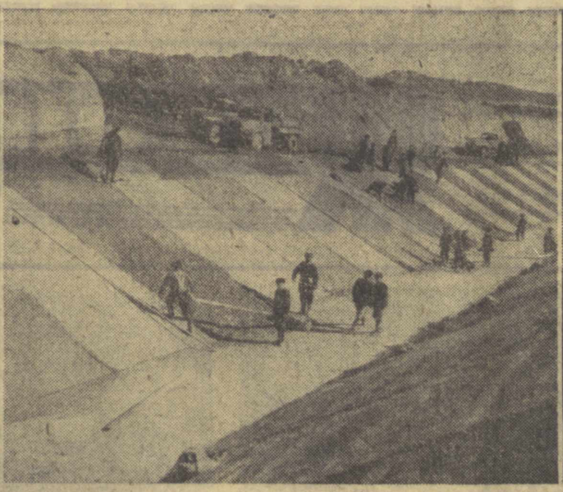

ЭСКИ АНГОР канали қиёфаси тобора ўзгариб бормоқда. Қашқадарё областидаги йирик қурилишлардан ҳисобланган бу объектда ҳозир иш қизғин. Канал ёқасига бетон ётқизиш ишлари жадал суръатда давом эттириляпти. Ишлар 3 сменада ташкил қилиниб, ҳар куни 3000 — 3500 куб метр бетон ётқизиляпти. Бугунгача Яккабоғ ҳамда Деҳқонобод участкаларида ишлар ниҳоясига етказилган. Мазкур каналдан сув ичадиган Қамаши, Шаҳрисабз, Қарши районлари территорияларида ҳам бетонлаш ишлари тугалланиш арафасида. Суратларда: (ўнгда) канални плиталар билан таъминлашда фаоллик кўрсатаётган бетон заводининг илғор ишчиларидан Ф. Еналиев, А. Қорабоев, Б. Примов, Ю. Чарпаковларни кўриб турибсиз. Ўртада: канал қурилишининг умумий кўриниши. Чапдаги суратда: яккабоғлик бетон қориш усталаридан Э. Равшанов билан А. Утановлар.

А. Тўраев фотолари.

ЧАРМ МУҚОВА ИЧИДАГИ ЖАВОҲИР

АРАБ ТИЛИНИНГ ҚАДИМИЙ ИЗОҲЛИ ЛУҒАТИ ТОПИЛДИ

Ўзбек олимлари бундан олти аср муқаддам Муҳаммад ал Ферузободий томонидан тузилган араб тилининг изоҳли луғатини топдилар. Бу нодир қўлёзма Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Алишер Навоий номли адабиёт музейи фондидан жой олди. Ушбу ажойиб асар Арабистон ярим оролидан бу ерга қандай қилиб келиб қолган?

Шарқ қўл ёзмаларини илмий жиҳатдан аниқлаш бўлимининг мудири Б. Р. Ҳасанов бу ҳақда айтдики, биз мана шу қўл ёзманинг охирги макони тўғрисидагина аниқроқ фикр айтишимиз мумкин. Бу луғат Қўқонда топилди ва уни маҳаллий адабиёт музейининг директори А. Мадаминов бизга келтириб берди.

...Луғат Тошкентга келтирилган куниёқ олимлар қорамтир чарм билан муқоваланган бу нодир асарни варақлашга киришдилар. Муҳаммад ал Ферузободийнинг шу асари бир неча нусхадагина шу вақтгача сақланиб келмоқда. Бу нусхалар Қоҳира, Теҳрон, Ленинград кутубхоналарида жуда қимматбаҳо асар тариқасида авайлаб сақланмоқда.

Бу луғатнинг Совет Иттифоқида биринчи марта топилган мана шу нусхаси унинг энг қадимий нусхаларидан бири бўлиб чиқди. Бу нусха муаллиф ҳаёт чоғида кўчириб олинган ва шу варақларга муаллифнинг ҳам қўли теккан бўлса керак, деб тахмин қилмоқ учун асослар бор. Чунончи, қўл ёзманинг бир неча саҳифалари хошияларига тузатишлар ёзиб қўйилган. Буни асар муаллифининг «корректураси» деса ҳам бўлади.

...Китобни авайлаб очган олим унинг биринчи саҳифасида «улуғ океан...» деган маънони ифодаловчи сўзни ўқийди. Бу тадқиқотнинг характери ва ҳажмини бундан кўра аниқроқ белгилаб берадиган сўзни топиш қийин бўлса керак, зеро сарғайиб кетган 765 варақда сўзларнинг ҳақиқий океани тўпланган. Бу луғатда 80 минг сўзга изоҳ берилган.

Фақат замондошларигина эмас, кейинги кўп авлодлар ҳам Муҳаммад ал Ферузободийнинг луғатини классик луғат деб ҳисоблаб келдилар, чунки луғатда тўпланган сўзларнинг кўплиги жиҳатидан ҳам, бу сўзларга берилган изоҳларнинг чуқурлиги жиҳатидан ҳам бу луғатнинг мисли йўқ. Кўп асрлар давомида бу луғат ўқимишли кишилар учун доимий қўлланма бўлиш билан бирга филология соҳасидаги янги ишлар учун ҳам ўрнак бўлиб келди.

Бу луғатни тузиш учун Жавҳарий исмли бошқа бир олимнинг худди шундай луғати асос қилиб олинганлиги маълум. Лекин Жавҳарийнинг луғатида фақат 40 минг сўз бор. Муҳаммад ал Ферузободий фан тарихчиларининг ишини осонлаштириш учун бўлса керак, ўзи қўшган сўзларнинг ҳаммасини қизил сиёҳ билан ёзган. Луғатнинг дебочасида олимнинг мана шу ва бошқа қўлланма бўларли кўпгина қайдлари луғатнинг Тошкентдаги нусхасида бор. Бу нусханинг алоҳида қиммати ҳам мана шунда.

Луғатнинг Тошкентдаги нусхасини Қоҳира, Теҳрон, Ленинград ва бошқа шаҳарлардаги қўл ёзмалар билан синчиклаб солиштириб ва таққослаб чиқишга тўғри келади. Шу туфайли филология, фан тарихи, палеография учун аҳамиятли бўлган бир қанча проблемаларни ҳал қилиб олиш мумкин.

Лекин ҳозирнинг ўзида ҳам бир қанча муҳим хулосаларга келинди. Шулар орасида олимнинг ҳаётига доир хулоса айниқса аҳамиятга моликдир. Унинг туғилган ва вафот этган йиллари узил-кесил аниқланди деб ҳисоблаш мумкин.

Қўл ёзманинг 1-А саҳифасида луғат номининг остида ўн сатр сўз ёзилган. Бу сатрлар қўл ёзма ёзилиб бўлгандан кейин бир неча ўн йил ўтгач битилган бўлса керак. Шу сатрлардан маълум бўлишича, Мажиддин Муҳаммад ибн Ёқуб ибн Муҳаммад ал Ферузободий ал Шерозий Қазарунда (Эрон) 729 ҳижрий йилининг рабиул аввал ойида (1328 йилда) туғилган ва Зубайдада (Яман) 817 ҳижрий йил шаввал ойининг йигирманчи куни кечаси (1415 йилда) вафот этган.

...Бинобарин, араб тилининг қадимий луғатларидан энг аҳамиятлиси бўлган Тошкент нусхаси илмга хизмат қилаётган асарлар қаторидан жой олди.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҲАЗИЛМИ Ё ТАҲҚИРЛАШ...

Бир неча йиллардан буён арзимаган нафақа ҳисобига кун кўраётган Бельгия пойтахтининг фуқароси Лидия Моро шаҳар ҳокимларига илтимос билан мурожаат қилди. «Мен инвалид ва пенсионер бўлганим ҳолда, телевизордан фойдаланганим учун абонент тўловини камайтириш ҳуқуқига эгаманми?» — деб ёзган эди Моро.

Моро хонимнинг Брюссель муниципалитетидан олган жавоби қўпол ҳазил ёки таҳқирлаш эканини тушуниш қийин. Шунга қарамай, бу жавобнинг бошқача бўлишига ишониш учун Моро хонимнинг ҳеч қандай асоси ҳам йўқ эди. Чунки, хатда кўриш қобилиятини йўқотган инвалидлар, аниқроғи кўр кишиларгина телевизордан фойдаланганликлари учун камроқ ҳақ тўлаш ҳуқуқига эгадирлар, деб аниқ ёзилган эди.

БРАЗИЛИЯЧА ҚИЗИҚҚОНЛИК

Рио-де-Жанейродаги суғурта компанияларидан бирида ўтказилган статистика маълумотларининг таҳлили қизиқ хулосага олиб келди. Маълум бўлишича, «Хизмат вазифасини бажараётган пайтда етказилган жисмоний жароҳат» учун суғурта ҳақи тўлашни талаб қилувчилар орасида икки касб вакиллари кўпчиликни ташкил қиларкан. Жабрланганлар орасида биринчи ўринни футбол судьялари, иккинчи ўринни эса никоҳ пайтида иштирок этувчи вакиллар эгаллашаркан.

КАЛАМУШ КУШАНДАСИ

Қадимий қўлёзмаларда ўрта асрларда каламушларни най чалиб, шаҳардан ҳайдаб чиқарадиган «моҳир» кишилар бўлганлиги ҳикоя қилинади. Электроника даври бўлган бизнинг асримизда шаҳардан каламушларни ҳайдаб чиқариш учун найчиларга мурожаат қилишнинг ҳожати қолмади. Америкада чиқадиган «Интернешнл геральд трибюн» газетасининг хабар беришича, Огайо штатилик Фрэнк Порат деган кимса каламушларнинг додини берувчи ультратовушли портатив аппарат яратибди. Бу аппарат инсон организми учун ҳеч қандай зарар етказмай, кемирувчиларни ақлдан оздирадиган товуш чиқарармиш. Газетанинг изоҳига қараганда, каламушлар кушандаси бўлган бу аппарат бир вақтнинг ўзида «жаз оркестр товуши, аёл чинқириғи ва юракни эзувчи бола йиғиси»ни эслатувчи овоз чиқаради. Америка матбуотининг фикрича, АҚШ шаҳарларида каламушлар ҳаддан ташқари кўп бўлганидан аппаратни ихтиро этган одам чинакамига «пул ёмғири» остида қолиши турган гап.

НАМ САҚЛАГИЧЛАР

Жанубий Африкадаги айрим кўлларнинг юзалари ғайри-табиий кўринишга эга. Улар сузиб юрувчи музлар билан қопланганга ўхшайди. Лекин булар муз эмас, балки пенобетоннинг энг енгил навларидан тайёрланган тахтачалардир. Тропик иссиқ шароитида Жанубий Африкадаги кўллар жуда тез буғланади. Натижада кўл атрофидаги районларда қурғоқчилик хавфи кучаяди. Шунинг учун ҳам кўпгина кўлларнинг юзига намнинг тезроқ буғланиб кетишига йўл қўймайдиган махсус қалқон-пенобетон тахтачалари ёпилади.

(АПН).

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР...

ФЕЛЬЕТОН

Одамлар-у одамлар, боғда битган бодомлар, эшитмадим деманглар, «Главскотопром» Тошкент область трестининг Ўрта Чирчиқ районидаги идораси бошқарувчиси Равил Носиров, база мудири Малик Қурбонов, бош бухгалтер Владимир Ко, ветврач Т. Н. Грамоковаларнинг қилмишларини жойингиздан жилмасдан эшитинглар. Шояд, бу қисса катта ва кичик, улгуржи ва чакана қаллобларга сабоқ бўлса.

Жарчи ролини бу соҳани обдон тушунадиган киройи мутахассис — «Главскотопром» Тошкент область трестининг бошқарувчиси Константин Петрович Кузнецовга бериб, бор гапларни унинг тилидан эшитсак деган таклиф бор.

— Эшитсангиз эшитаверасиз-да, —дея салмоқланиб сўз бошлайди бошқарувчи. — Қани, кетдик бўлмаса: қулоқ осиб тингланг, акс ҳолда жаҳлим ёмон, жарчилик вазифасини бўйнимдан соқит қилиб юбораман-а!

Шу денг, Носиров билан Қурбонов отлиқ жигаргўшаларим ўз ҳамтовоқлари билан соям давлатимда андек шўхлик қилиб, баъзи номақбул ишларни ихтиёр айлабдилар. Иккови ҳам олтин йигитлар эди-я. Ҳамма бало молларни бўрдоқига боқиш Хонобод пунктидан 289 бош қорамолни бу база ихтиёрига ўтказиш ҳақидаги пухта ўйланмаган буйруғимдан бошланди. Қандай ғафлат босиб номақбул ишга бош қўшганимга ҳайронман. Шу буйруқ бўлмаганида шоввозлар ҳали ҳам дўппини осмонга отиб юрган бўлишармиди.

Ҳай, ўтган ишга салавот. Юқорида зикр этилган қорамолларнинг 88 боши бир неча ойдан кейин бузоқлаши лозим экан. Мана шулар шоввозларнинг пайтавасига қурт тушириб қўйди. Азаматларнинг юрак ютганини қаранг. 59 сигирни боласини «чала» ташлаганга чиқаришибди-я. Бир қараганда ишонса ҳам бўлади, ишонмаса ҳам. Негаки, ҳар икки шоввоз ҳам юрганида оёғидан ўт чақнайди-да. Сигирлар буни билишмаган. Шоввозлар молхонадан ҳар қадам ташлаб юрганида паққос бола ташлайверган. 15 сигир бўлса базадаги озуқани баҳам кўришга «кўзи қиймай», бузоқларни жўртага ўлик туққан. Инсофли сигирлар ҳам йўқ эмас экан. Ҳар қандай машаққатларни енгиб, 14 сигир қулинг ўргилсин бузоқ туғиб берди.

Буларга ҳужжат борми, ҳужжат, деб сўрарсиз? Мана шуниси кишига алам қилади-да. Ҳужжатлар йўқ, ҳа, мутлақо йўқ! Мен у овсарларга неча марта айтдим, ҳей йигитлар, нима қилсаларинг ҳам, ростми, ёлғонми, ишқилиб амал-тақал қилиб ҳужжатни тўғрила, ҳужжатни! Лекин ёш-да. Ёшлик эса ғўрлик дегани. Шундай, улар ғўрлик қилишган.

Ахир, ғўр бўлишмаса, 20 бош бузоқ ва ғунажинни оз эмас, кўп эмас, 11 ой ичида 95-130 килограммдан 50-95 килограммга тушириб қўйишармиди. Хўп, буларни гумдон қилиб, ўрнига ўрин қўйган экансан, ақалли 20-30 килограмм оғирроқ бўлишини тўғриласанг, асаканг кетармиди! Ёки бўлмаса, мана бу фактни ғўрликдан бошқа нима билан изоҳлаш мумкин? Бултур 13 май куни 165 бош қорамолни Маматов деган чўпон билан тоққа чиқариб юборибсанлар. 17 ноябрь куни 14 тасини «туя» қилиб қайтариб келибди. Хўш, ҳужжатини суриштирдиларингми? Йўқ! Нега? Ғўрлик-да, ғўрлик.

База алғов-далғов қилинганида яна 16 бош қорамолнинг етишмаслиги маълум бўлди. Ветеринария врачи Грамокованинг бурро тиллари тутила-тутила айтишича, булар ҳаром ўлиб қолмасин деб сўйиб юборилган эмиш. Буларга ҳужжат борми? Йўқ! Ўзингиз айтинг-чи, буни ғўрликдан бошқа яна нима билан изоҳлаш мумкин? Хўп, моллар сўйилган экан, гўшти қаёққа топширилди? Териси-чи?

Шошган ўрдак ҳам боши билан, ҳам думи билан шўнғийди дейишарди. Ҳақ гап экан. Ҳужжатда ўтган йилнинг 24 апрель ва 10 май кунлари 9158 ва 6167 рақамли ғунажинлар ҳаром ўлмасин учун сўйиб юборилган, деб қайд қилинади. Сўйишга-ку сўйибсанлар, нега энди яна худди шу рақамли молларни тоққа юборасанлар? 9972 рақамли ғунажинни сўйиб, бир эмас иккита акт тузибсанлар. Биринчи актда 71 килограмм гўшт ва 2 килограмм ёғ чиқди, иккинчи актда эса, шўрлик ғунажин жуда ўзини олдириб қўйган экан, 62 килограмм гўштдан бошқа бир грамм ёғ чиққан бўлса буюрмасин деб онт ичибсанлар. Хўш, бунинг қайси бирига ишониш мумкин?

Аҳолидан мол харид қилишда ҳам шунақанги чалкашликлар бўлганки, ўйлайвериб каллам ғовлаб кетди. Бултур 21 март куни 9841 рақамли сигир сотиб олинганида 412 килограмм бўлган. Худди шу сигир қандай йўл билан дир 12 кун илгариёқ Ангрен гўшт комбинатига 215 килограмм вазнда «топширилган». 9712 рақамли сигир 2 май куни 390 килограмм вазнда сотиб олиниб, 26 кундан кейин 160 килограмм вазнда сотилган. Сигирни қийин-қистовга олиш ҳам эви билан-да! Бечора бир ой бўлмаёқ 230 килограмм озиб кетибди-я. Бултур тайёрланган ва харид қилинган 570 сигирдан 350 тасининг сирғалари алмаштирилиб, ҳисоб-китоб ишлари чалкаштириб юборилган.

Шунча қилғиликларни қилиб қўйиб, яна озуқага чанг солганларинг қолибмиди? Планда кўрсатилганидан 47 минг сўм ортиқ давлат маблағини талон-торож қилиб юборибсанлар!

Мана, мен бошлиқ бўлган трестнинг биргина базасида шунақа ҳангомалар. Шунақа бўлгандан кейин қандай қилиб бошимни кўтариб юраман. Яхши ҳамки, халқ контроли органлари жонимга оро кирди: боплаб жазо беришди. Энди Ўрта Чирчиқ базасидаги шоввозларга ачинаман. Ишдан-ку ҳайдалишди, тергов органларида қандай жавоб қилишаркин?

Шу билан жарчилик вазифам тамом, вассалом...

С. САЪДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг инспектори,
А. НАБИХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«ПАХТАКОР» СОЧИДА

СССР кубоги учун футбол бўйича 1/16 финал учрашувларининг иштирокчилари маълум бўлди. Ивано-Франковскийнинг спартакчилари билан Иваново шаҳрининг «Текстильщик» командалари такрорий учрашувида ҳам тўқимачи футболчилар ғолиб чиқишди.

«Пахтакор» командаси Сочига жўнаб кетди. Бугун иқлими илиқ ана шу шаҳарда командамиз Иваново футболчилари билан биллур соврин учун дастлабки ўйинни ўтказади. Такрорий учрашув 1 апрелда Тошкентда бўлади.

ДАСТЛАБКИ УЧ МЕДАЛЬ

Тошкентдаги марказий стадионда Ўзбекистон XVI спартакиадаси программаси бўйича қиличбозлар мусобақаси бўлди. Шахсий турнирда дастлабки уч ўринни В. Мисенбойм («Меҳнат»), У. Ҳикматиллаев, В. Липатов («Динамо»)лар олишди. Бу уч спортчи спартакиаданинг дастлабки медалларини олишга сазовор бўлдилар. Команда ҳисобида «Меҳнат» жамияти вакиллари биринчи, динамочилар иккинчи ва «Буревестник» командаси учинчи ўринни эгаллади.

Тошкентдаги физкультура институтида шу кунларда республикамиз спорт шарафини ҳимоя қилаётган кўпгина лаёқатли ёшлар билим олмоқдалар. Айниқса, 3-курсдан бошлаб назарий билимлар қатори амалий машғулотларга ҳам эътибор кучайтирилади. Суратда: студент Баҳодир Қосимов. У турли машқларга мунтазам қатнайди.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.20 — ТОШКЕНТ. 18.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.10 — Концерт. 19.35 — Шеърият мухлисларига. 19.45 — «Ахборот». 20.00 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.30 — «Ахборот». 20.45 — Концерт. 21.30 — Фойдали учрашувлар. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Теленовелла. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.25 — ТОШКЕНТ. 10.30 — Телефильм. 11.30 — Ўқув кўрсатувлари. 18.20 — МОСКВА. Концерт. 19.30 — Болалар учун кўрсатув. 20.00 — Инсон ва қонун (Тошкент). 20.30 — Музикали кўрсатув. 22.00 — Оғир атлетика бўйича халқаро турнир олдидан. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Музикали кўрсатув. 19.45 — Тошкент кўргазма залларида. 20.15 — Телефильм.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/III да — **Аяжонларим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/III да **Ужарлар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Совет циркининг ҳайвон ўргатувчиси, Бутуниттифоқ кўригининг лауреати **Б. Денисов Африка шерлари билан.**

КИНО

Икки томчи сув — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз соат 1.30, 4, кеч соат 6.30 ва 8.45 минутда).

Сибирлик аёл — «ЧАЙКА» (кундуз соат 2.15 ва кеч соат 7 да), «МОСКВА» (кундуз соат 3 ва кеч соат 8.30 минутда).

Элликка эллик — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз соат 12, 2, 4, кеч соат 6, 8, 9, 10 минутда), «МОСКВА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1, 5.30 ва кеч соат 7 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8 ва 9.30 минутда), «ВОСТОК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

19 лар комитети (кундуз соат 2 ва кеч соат 8 да). **Шер ҳамлага ҳозирланмоқда** (эрталаб соат 10, кундуз соат 12, 5 ва кеч соат 6.30 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Элликка эллик; Сеними, шошмайтур! (5 серия) ва Жосуслик эҳтирослари — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз соат 1, 4, кеч соат 7 ва 9.40 минутда), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 2.30, 5.20 ва кеч соат 8 да).

Мовий муз — «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 5 ва кеч соат 8.30 минутда).

Энг сўнгги кун — «СПУТНИК» (кундуз соат 1, 3, 5 ва кеч соат 7 да).

Мозандарон шери — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Ҳур қизлар — «КЎКЧА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2, 5 ва кеч соат 8 да).

Ватерлоо — «ВОСТОК» (кеч соат 8.30 минутда).

Даурия — ҲАМЗА номли (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 2.30, 5.30 ва кеч соат 8.30 минутда).

Сен менинг жонимсан — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ва 3 да).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ МИКРОБИОЛОГИЯ БЎЛИМИ
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ферментология лабораториясига кичик илмий ходимлар — микробиолог мутахассислиги бўйича (2 ўрин);

вирусология лабораториясига кичик илмий ходим — фитопатолог мутахассислиги бўйича;

сувда ўсадиган кўкатлар экологик физиологияси лабораториясига кичик илмий ходим — ботаник, сувда ўсадиган кўкатлар мутахассислиги бўйича.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 700143, Академия шаҳарчаси.

САНОАТ КОРХОНАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА:

1973 йилнинг 21 мартидан 5 апрелигача Тошкент шаҳридаги Модалар уйида (САПЕРНАЯ КЎЧАСИ, 25-УЙ)

Савдо ташкилотларига 1974 йил учун маданий-маиший, уй-рўзғор ва галантерея буюмларини улгуржи тартибда сотиш бўйича республика ярмаркаси ўтказилади.

Ярмаркада иштирок этувчилар 20 мартда келишлари зарур.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг Меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш маркази коллективи пахтачилик бўлимининг раҳбари Х. Ғ. Бойбоевга онаси

Ҳожал БОЙБОЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республикамиз областларида ҳаво ўзгариб туради. Фарғона водийсида ёғингарчиликнинг бўлмаслиги, қолган жойларда эса ёмғир ёғиши кутилади. Ғарбдан секундига 10-14 метр тезликда шамол эсади. Ҳарорат Қорақалпоғистон АССРда 3-7, бошқа территорияларда 10-14 даража атрофида бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради ва ёмғир ёғади. Ғарбдан секундига 5-9 метр тезликда шамол эсиб, 10-12 даража иссиқ бўлади.

Спорт. Спорт. Спорт.

БУХОРОЧА КУРАШ УСТАСИ

ЛАВҲА

1971 йил. Куз арафаси. Тўй ва сайиллар бўлиб турибди. Каникулдан она қишлоғига қайтган ва колхоз ишларида кўмаклашиб юрган Жовли ташаббуси билан бир куни дала шийпони ёнида мусобақа ўтказилди. Жўхориси ўриб олинган майдонда бир гиламча ўриндек жой текисланиб, шиббаланди. Кекса полвонлардан бири давра олган одамларга: «Ўқариқдан бу ёққа ўтманглар, даврани кенгроқ олинглар, олдинги қатордагилар ўтиришсин», деб фармойбардорлик қилиб юрибди.

Шу вақт ўртага бир полвон тушди. Ўрта ёшларда. Қани, бизга ҳам тарафдорлар борми, дегандек чор атрофга кўз ташлади. Бурчакдаги тўдадан ўртоқларининг қийин-қистови билан бир ўспирин ийманибгина гиламга чиқди. Ҳалиги полвон ўртоғига:

—Топган талабгорингиз шу бўлдими? Болани эзиб қўймай яна,—деди катта оғизалик билан.

Маросимларда, тўй-ҳашамларда, наврўз байрамида ва сайилларда куч синашиб юрган «бола» бу гапга парво қилмади. Қўл олишиб, сўрашганларидан кейин бир-бирларини синаб кўришди. Рақиблар заиф томонларини қидира бошладилар. «Бола» сездики, рақиби шубҳасиз кучли, аммо усулга, айниқса ёнбош усулига йўқроқ экан. Лекин ҳали бу—бир тахмин. Амалда исботлаш керак.

«Бола» бирдан рақибига яқинлашиб, зарб билан уни ёнбошига ўтказиб олди. Бу ёғи ҳеч нарса эмас: чалиб йиқитиш эса техниканинг иши. Рақиби қизариб кетди. Томошабинлар олқишлашди. Ўспирин «бола» Жовли Сатторов эди.

У ўрта мактабни тугатгач, Термиз жисмоний тарбия техникумига ўқишга кирди. Миллий кураш ва самбони ўрганди. Бир йўла икки тур билан шуғулланган ўспирин техникумни самбодан мастерликка номзод бўлиб тамомлади. Термиз районидаги «Таллимарон» совхозидаги мактабга йўлланма олди. Жовли 39-ўрта мактабда жисмоний тарбиядан дарс берди. Болаларга физкультуранинг сир-асрорларини ўргатишда билим ва тажрибасини аямади.

Бухороча курашнинг тарихи узоқ. Уни эркин кураш билан самбонинг акаси деса бўлади. Шунинг учун бухороча кураш билан шуғулланганлардан машҳур самбочи ва эркин курашчилар етишиб чиқаётгани бежиз эмас, албатта.

Жовли Сатторовнинг номини Сурхондарёда ҳурмат билан тилга олишади. Бўлмаса-чи! У қаторасига тўрт йилдан буён миллий курашдан республика чемпиони номини олиб келмоқда. Ўзбекистон XV спартакиадаси ғолиби бўлди. У миллий кураш жонкуярларидан. Мана, Жовлининг гапини эшитинг:

— Кураш билан шуғулланувчилар учун махсус жой ажратиш ҳақида кам қайғуришади. Кураш ҳандаги, махсус жойлар қуриш, беллашув учун гилам ё гимнастика тўшаклари сотиб олиш қийинми? Қани энди ростмана қишки зал бўлса! Шунақа шароитлар яратилса, спортнинг кураш тури янада равнақ топар эди.

Жовли Сатторовнинг гапида жон бор. Сурхондарё области бухороча курашда чемпион бўлса ҳам, областда миллий спорт турлари федерацияси йўқ. [illegible]

Р. ҚОСИМОВ,
Сурхондарё области.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР
эълонлар — 338142.
коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — 62.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.
Р. 01272